

POHJOIS-SAVON ALUETALOUSKATSAUS SYKSY 2022

27.10.2022

TIIVISTELMÄ.....	2
1 ALUETALOUS POHJOIS-SAVOSSA JA KOKO MAASSA.....	4
1.1 Liikevaihto	4
1.2 Vienti	7
1.3 Palkkasumma	9
2 ALUETALOUS SEUDUITTAIN	12
2.1 Liikevaihto	12
2.2 Vienti	16
2.3 Palkkasumma	18
3 MAAKUNTIEN KEHITYKSEN VERTAILU	21
4 TYÖVOIMAVARAT JA TYÖLLISYYS	22
LIITE: TIETOSISÄLLÖN KUVAUS	23

Aluetalouksatsauksessa käytetty seutukuntajako

Kuopion seutu	Kuopio, Siilinjärvi
Ylä-Savon seutu	Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi, Lapinlahti
Varkauden seutu	Varkaus, Leppävirta, Joroinen*
Sisä-Savon seutu	Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele
Koillis-Savon seutu	Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara

*Joroinen sisältyy Varkauden seutukunnan ja Pohjois-Savon maakunnan tietoihin vuodesta 2015 lähtien. Tätä aikaisemmilta vuosilta aluetalouksatsauksen tiedot eivät sisällä Joroisissa sijaitsevia toimipaikkoja.

Aluetalouksatsauksen tilastoaineiston hankintakustannuksiin osallistuivat Pohjois-Savon liitto, Kuopion alueen kauppakamari, Kuopion kaupunki, Ylä-Savon kunnat (seuturaha), SavoGrow ja Navitas Oy.

TIIVISTELMÄ

POHJOIS-SAVON ALUETALOUS KASVOI ALKUVUONNA VIELÄ VAHVASTI

Koronapandemia ja sen jälkeen Ukrainan kriisi ovat luoneet paljon epävarmuutta talouteen. Alkuvuoden 2022 luvut kuitenkin osoittavat vahvaa kasvua. Koronasta toipuminen on onnistunut tai se vielä jatkuu. Lisäksi helmikuun lopussa alkanut Ukrainan sota on luonut paljon epävarmuutta maailman talouteen ja Suomen elinkeinoelämään, mutta luvut viittaavat siihen, että Pohjois-Savossa on onnistuttu löytämään korvaavia markkinoita. Toki vaikutukset voivat näkyä vasta vuoden 2022 loppupuoliskolla ja vuonna 2023. Eri ennusteet vuodelle 2023 ennakoivat nollakasvua. Haasteita on niin energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa kuin työvoiman saatavuudessa.

Liikevaihdossa hyvä alkuvuosi

Kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa tammi-kesäkuussa 14,2 % ja koko maassa 17,2 %. Voimakkain liikevaihdon kasvu Pohjois-Savossa oli metsä- ja puutuoteteollisuudessa (31,3 %). Taustalla tulee kuitenkin huomioida se, että talouspudotus oli vuonna 2020 toimialoista suurin, jota selittävät osaltaan alkuvuoden 2020 lakot. Teollisuudessa liikevaihdon kasvu oli tammi-kesäkuussa Pohjois-Savossa yhtä nopeaa kuin koko maassa. Teollisuuden liikevaihto kasvoi alkuvuonna Pohjois-Savossa 25,4 % ja koko maassa 25,2 %. Metalliteollisuuden liikevaihdossa korona näkyi voimakkaimmin vuonna 2021, jolloin kasvu pysähtyi. Tammi-kesäkuussa 2022 kasvua kertyi jo 14,0 %. Koko maassa alan liikevaihto kasvoi 19,8 %. Kaupan ja majoitus- ja ravitsemisalojen yhteenlaskettu liikevaihto kehittyi myös vahvasti: Pohjois-Savossa liikevaihto kasvoi 7,0 % ja koko maassa 10,5 %.

Liikevaihdon kehitys oli alkuvuonna 2022 vahvaa etenkin Sisä-Savossa (27,9 %), mikä jatkoi vuoden 2021 kasvua. Kasvun veturina toimii puuteollisuus. Kuopion ja Ylä-Savon seutu palasivat kasvu-uralle vuonna 2021 ja sama kehitys näyttää jatkuvan alkuvuonna 2022. Varkaudessa liikevaihdon kasvu pysähtyi vasta vuonna 2021 mutta alkuvuonna 2022 kasvua oli jo 10,4 %. Koillis-Savo on pieni tilastoalue, jossa muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Vuosi 2021 oli heikko, mutta alkuvuonna 2022 liikevaihdon kasvu oli jo 10,7 %.

Vienti piristyi vauhdilla

Alkuvuonna vienti kasvoi sekä Pohjois-Savossa että koko maassa yllättävän paljon ottaen huomioon oletukset siitä, miten Ukrainan sota vaikuttaa talouteen. Yritykset ovat onnistuneet löytämään korvaavia vientimarkkinoita. Pohjois-Savossa kaikkien toimialojen yhteenlaskettu vienti kasvoi 30,8 % ja koko maassa 29,0 %. Viennin kehitys oli vahvaa jo vuonna 2021 pl. metalliteollisuus, jonka vienti laski. Vuoden 2022 alkupuoliskolla myös metalliteollisuus on palannut kasvu-uralle. Koko teollisuuden vienti kehittyi tammi-kesäkuussa vahvasti niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa. Pohjois-Savossa vienti kasvoi 32,8 % ja koko maassa 28,7 %. Viennin kohdalla kannattaa lisäksi huomioida, että puolivuosi muutokset voivat vaihdella voimakkaasti riippuen siitä, miten suurimpien yritysten isot tilaukset kirjautuvat.

Vienti kasvoi tammi-kesäkuussa voimakkaasti Sisä-Savon ja Kuopion, seuduilla. Sisä-Savon seutu ylsi 64,0 %:n ja Kuopion seutu 42,1 %:n kasvuun. Ylä-Savossakin viennin kehitys oli hyvällä tasolla (18,4 %) ja on palattu kasvu-uralle heikon 2020 vuoden jälkeen. Varkauden seudullakin vienti kasvoi alkuvuonna 13,0 %, kun vuonna 2021 vienti laski 17,4 %.

Palkkasummassa maltillisempaa kasvua

Alkuvuonna palkkasumma nousi Pohjois-Savossa 5,8 % ja koko maassa 7,2 %. Palkkasumma kasvoi kaikilla tarkastelussa mukana olevilla toimialoilla. Toimialoista ainoastaan yrityspalvelujen sekä kauppa-, majoitus- ja ravitsemistoiminnan palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa koko maata hitaammin. Kasvulukuja vertaillen on huomattava, että usean toimialan palkkasumma laski Pohjois-Savossa koko maan keskiarvoa enemmän vuonna 2020. Teollisuuden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 8,2 % ja koko maassa 6,7 %. Metalliteollisuuden palkkasumma kasvoi 9,9 %. Koko maassa kasvu oli samansuuruinen. Metsäteollisuuden palkkasumma nousi Pohjois-Savossa 10,4 % ja koko maassa 2,4 %. Kaupan, majoitus- ja ravitsemisalalan palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 6,5 % ja koko maassa 9,1 %. Yrityspalvelujen palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa jo seitsemättä vuotta. Alan palkkasumma kohosi alkuvuonna Pohjois-Savossa 3,5 % ja koko maassa 7,9 %.

Vuoden ensimmäisellä puoliskolla palkkasumma kasvoi kaikilla Pohjois-Savon seuduilla. Kuopion seudun palkkasumman kasvu, 6,5 %, oli maakunnan suurin. Varkaudessa ja Sisä-Savossa palkkasumma kasvoi noin 3,5 %, Ylä-Savon seudulla 5,8 % ja Koillis-Savossa 2,7 %. Kasvuprosentteja tarkastellessa on syytä huomioida, että palkkasumma laski vuonna 2020 kaikilla seuduilla paitsi Sisä-Savossa ja kasvu-uralle palattiin vuonna 2021.

Työttömyys laskusuunnassa

Pohjois-Savon työllisyysaste on tasaisesti vuosittain noussut vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin työllisyysaste pysyi edellisen vuoden tasolla. Työllisyysaste vuonna 2021 oli 70,9 % koko maan keskiarvon ollessa 72,3 % (vuosikeskiarvo). Pohjois-Savossa oli syyskuun lopussa työttömänä 9 760 henkilöä, mistä lomautettujen osuus oli 370. Työttömien osuus työvoimasta on 8,7 %, mikä on alin luku sitten vuoden 2008 ja 0,8 prosenttiyksikköä viime vuotta alhaisempi. Työttömien määrä maakunnassa on laskenut koko kuluvan vuoden ajan ja pysytellyt koronaa edeltävän vuoden 2019 alapuolella.

Pitkäaikaistyöttömiä Pohjois-Savossa on 3 900. Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi loivaan laskuun jo noin vuosi sitten. Nyt pitkäaikaistyöttömiä on 12 % vähemmän kuin vuosi sitten. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleista miehiä on 68 % ja naisia 32 %. Kuitenkin nuorten pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Alle 25 -vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä oli syyskuun lopussa 261, mikä on 66 % enemmän kuin vuonna 2019. Työttömien nuorten määrät sitä vastoin ovat laskeneet jopa muuta työttömyyttä nopeammin. Nuoria alle 25-vuotiaita oli syyskuun lopussa työttömänä 1 200, mikä on 12 % vähemmän kuin vuosi sitten. Vieraskielisten työttömien työnhakijoiden määrä on lisääntynyt viimeisen vuoden aikana 22 %.

Taloukasvu pysähtyy vuonna 2023

Vahva alkuvuosi antoi hyvän lähtökohdan talouden kasvulle toisella loppupuoliskolla. Suomen pankin ennusteen mukaan talous kasvaa 2,2 % vuonna 2022. Suomen talouden kasvunäkymät ovat heikentyneet kesän aikana. Energiakriisi ja inflaation kiihtyminen kasvattavat taantumun uhkaa. Heikkenevän suhdanteen seurauksena talous supistuu 0,3 % vuonna 2023. Vuonna 2024 taloukasvu palaa ennusteen mukaan 1,1 prosenttiin. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ennusteet ovat samansuuntaisia. Palveluiden kulutuksen elpyminen nostaa kasvulukua vielä tänä vuonna, mutta ensi vuonna Suomen bkt:n kasvu jää nolnaan.

Negatiiviset kasvuodotukset näkyvät myös Pohjois-Savon alueella. Suomen Yrittäjien, Finnveran ja työ- ja elinkeinoministeriön toteuttaman ja syyskuussa julkaiseman Pk-yrittysbarometrin (n=198) mukaan Suhdannenäkymien saldoluku tippui tämän vuoden helmikuun plus seitsemän arvosta syksyn -14 saldolukuun. Liikevaihto-odotukset olivat tuloksissa kuitenkin vastaajien arvion mukaan positiivisia (saldoluku +7) samoin kuin henkilöstön kehitys. Ilonaiheita barometrin tuloksissa löytyi lisäksi yritysten yhteistyöstä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa, jossa Pohjois-Savo päihitti valtakunnallisen tason. Elinkeinoelämän lokakuun suhdannebarometrin mukaan merkit taantumasta ovat entistä selvemmät.

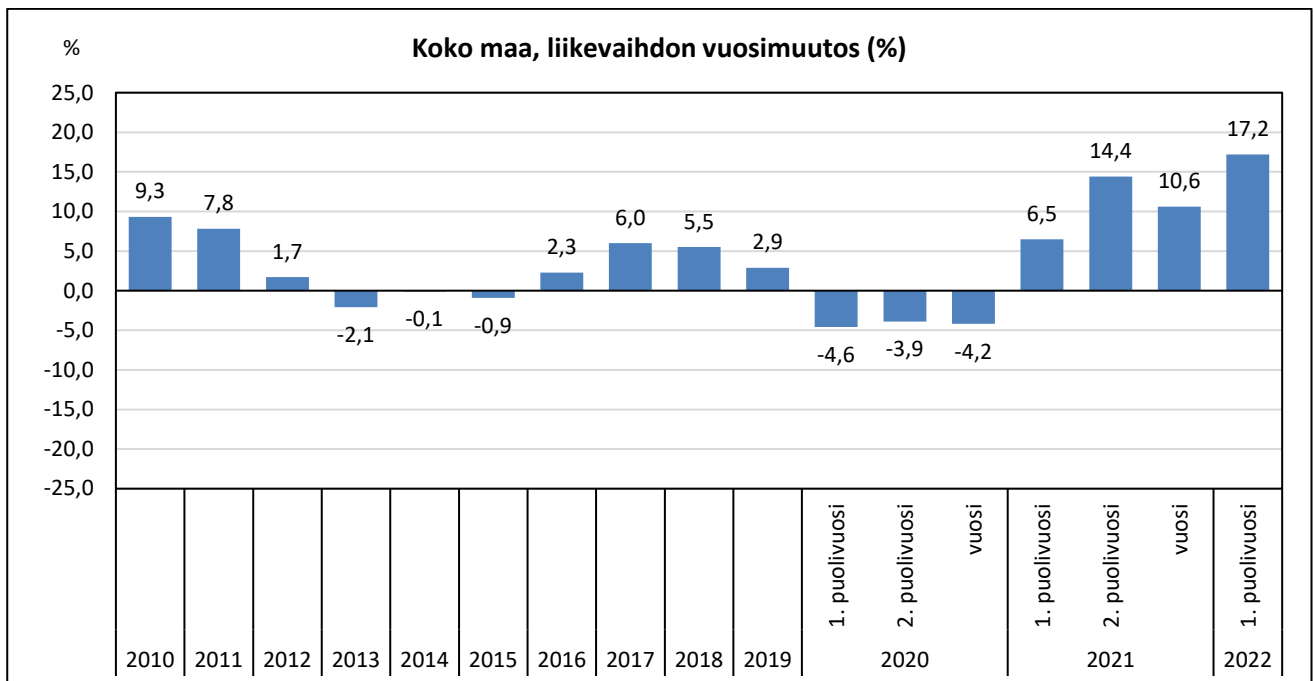
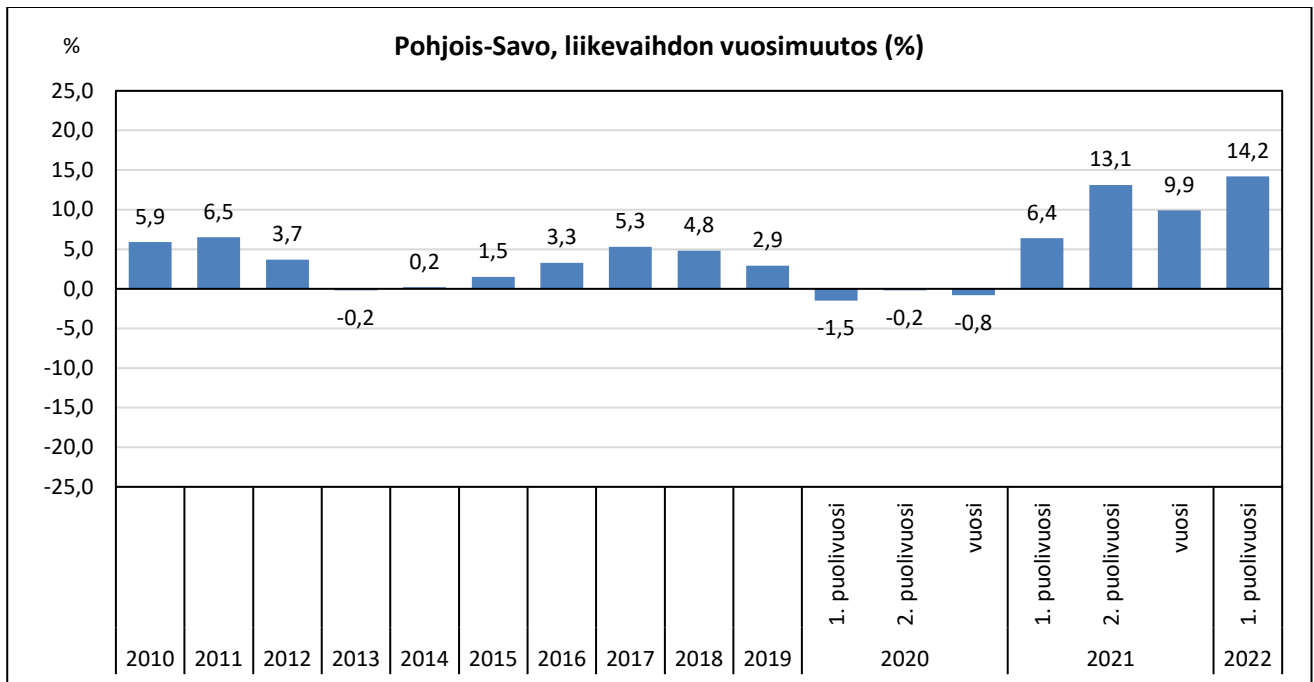
Lisätietoja antavat:

Pohjois-Savon Liitto
Sepänkatu 1, Kuopio, 70100 Kuopio
Aluekehityssuunnittelija Teemu Juntunen
e-mail: teemu.juntunen(at)pohjois-savo.fi
puh. 044 714 2670

Pohjois-Savon ELY-keskus (työllisyystietojen osalta)
Pohjois-Savon ELY-keskus
Ylitarkastaja Raili Nissinen
e-mail raili.nissinen(at)ely-keskus.fi
puh. 0295 026 541

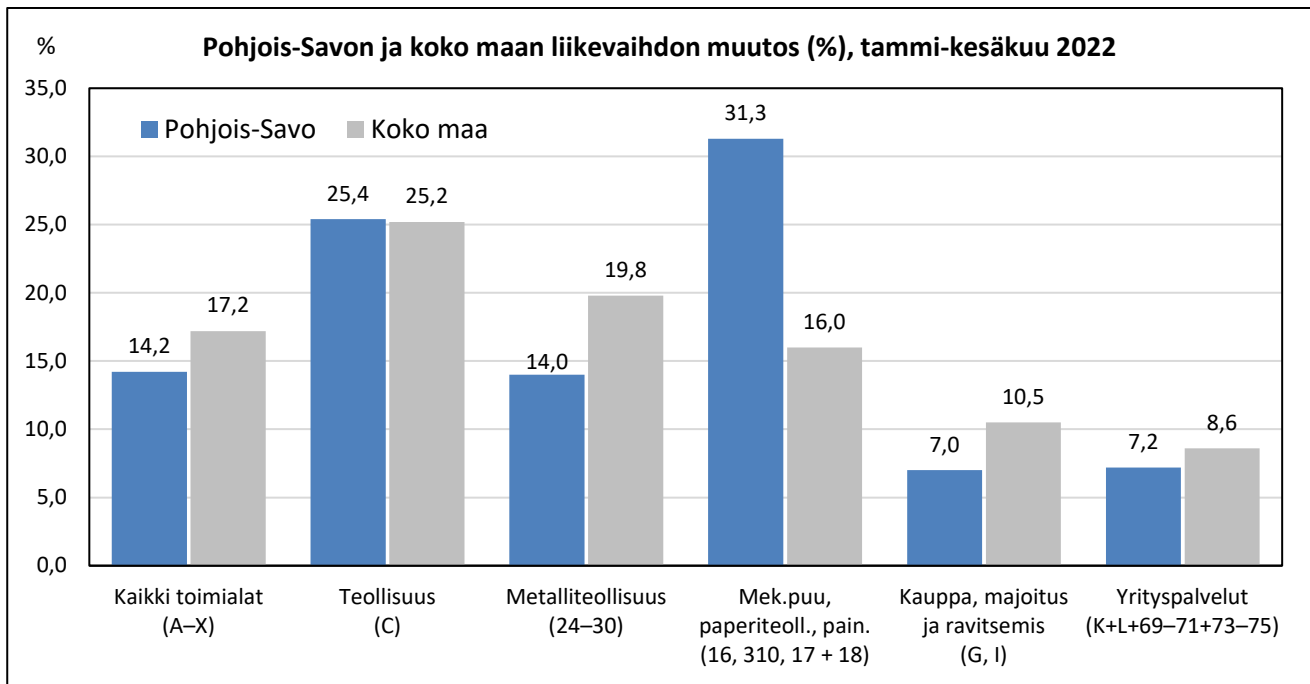
1 Aluetalous Pohjois-Savossa ja koko maassa

1.1 Liikevaihto

Tässä aluetaloustarkastuksessa kuvataan Pohjois-Savon alueen elinkeinoelämän liikevaihdon, viennin ja palkkojen kehitystä vuoden 2022 ensimmäisen puolivuotisjakson aikana. Katsaus on tiivis päätoimiala-analyysi, joka tarkentuu toimialoittain ja seuduittain keväällä 2023 julkaistavassa koko vuoden katsauksessa.

Pohjois-Savon liikevaihto kääntyi vuonna 2020 laskuun 2010-luvun puolivälistä alkaneen hyvän kasvukauden jälkeen. Vuonna 2021 liikevaihto palasi kuitenkin takaisin kasvu-uralle ja sama kehitys on jatkunut vuoden 2022 alkupuoliskolla.

Kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa tammi-kesäkuussa 14,2 % ja koko maassa 17,2 %. Liikevaihto kasvoi kaikilla toimialoilla, joka viittaa siihen, että koronasta toipuminen on onnistunut tai se vielä jatkuu. Lisäksi helmikuun lopussa alkanut Ukrainan sota on luonut paljon epävarmuutta maailman talouteen ja Suomen elinkeinoelämään, mutta luvut viittaavat siihen, että Pohjois-Savossa on onnistuttu löytämään korvaavia markkinoita. Toki vaikutukset voivat alkaa näkyä vasta vuoden 2022 loppupuoliskolta eteenpäin.

Voimakkain liikevaihdon kasvu Pohjois-Savossa oli metsä- ja puutuoteteollisuudessa (31,3 %). Taustalla tulee kuitenkin huomioida se, että talouspudotus oli vuonna 2020 toimialoista suurin, jota selittävät osaltaan alkuvuoden 2020 lakot.

Teollisuudessa liikevaihdon kasvu oli tammi-kesäkuussa Pohjois-Savossa yhtä nopeaa kuin koko maassa. Teollisuuden liikevaihto kasvoi alkuvuonna Pohjois-Savossa 25,4 % ja koko maassa 25,2 %.

Pohjois-Savon talouskasvu on ollut vahvasti metalliteollisuuden varassa, ja alan liikevaihto on viime vuosina muodostanut noin 11 % maakunnan kaikkien toimialojen yhteenlasketusta liikevaihdosta. Metalliteollisuuden liikevaihdossa korona näkyi voimakkaimmin vuonna

2021, jolloin kasvu pysähtyi. Tammi-kesäkuussa 2022 kasvua kertyi jo 14,0 %. Koko maassa alan liikevaihto kasvoi 19,8 %.

Alkuvuonna 2022 kaupan ja majoitus- ja ravitsemisalojen yhteenlaskettu liikevaihto kehittyi myös vahvasti: Pohjois-Savossa liikevaihto kasvoi 7,0 % ja koko maassa 10,5 %. Sekä Pohjois-Savossa että koko maassa alojen ensimmäisen vuosipuoliskon liikevaihto on ylittänyt euronääräisesti selvästi jo koronaa edeltäneen vuoden 2019 tammi-kesäkuun tason.

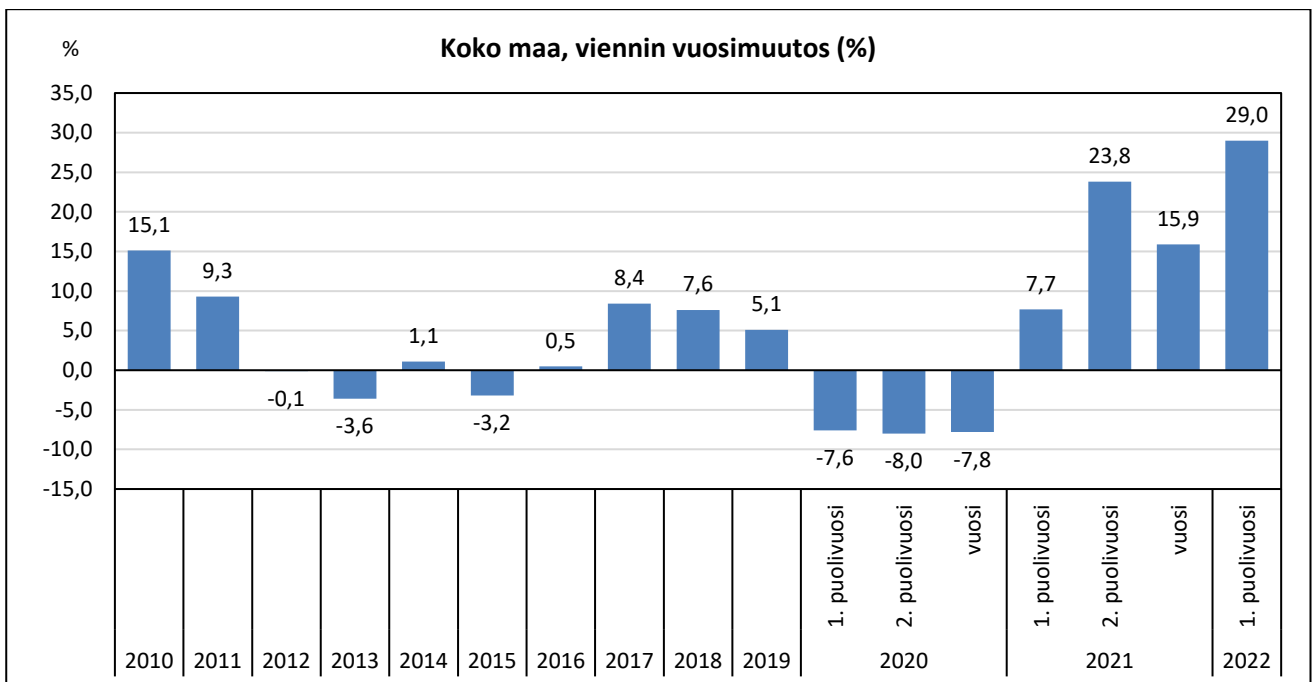
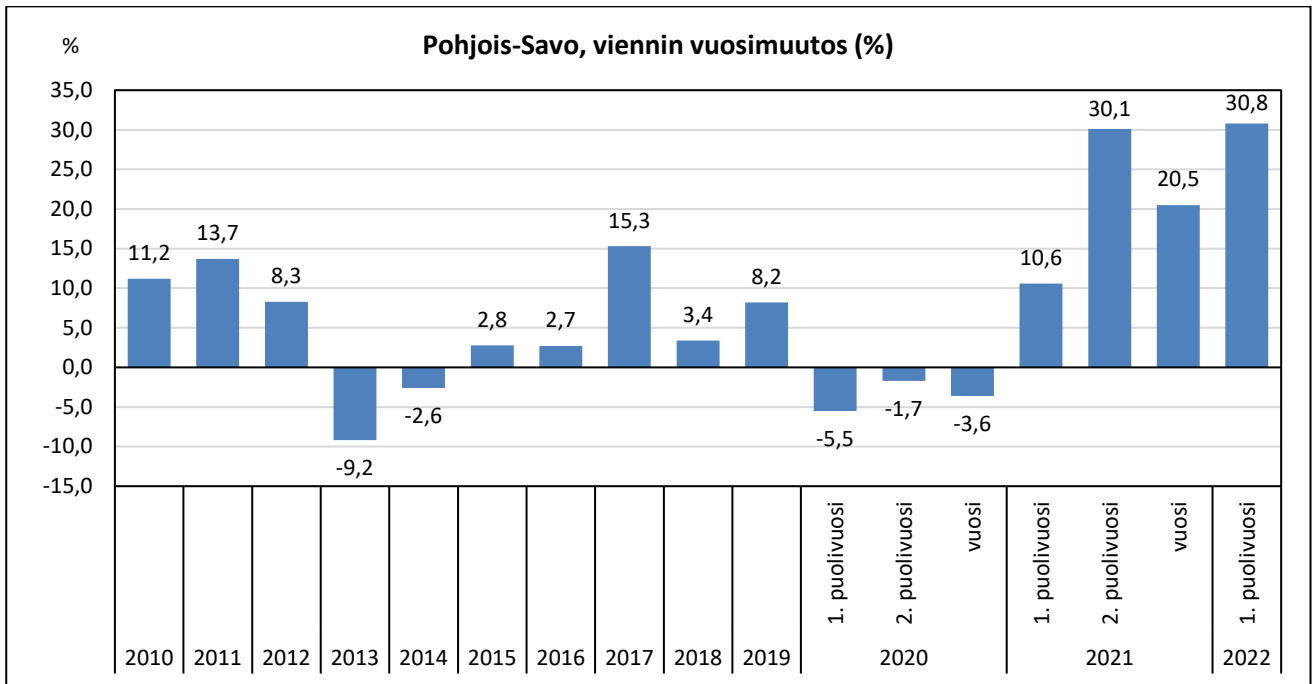
Koronapandemia ja sen ehkäisyyn liittyvät rajoitukset heikensivät etenkin majoitus- ja ravitsemisalan liikevaihtoa vuonna 2020. Syksyn aluetalouskatsauksen tiedoissa kaupan alan ja majoitus- ja ravitsemisalan tiedot on yhdistetty, joten tarkkaa tietoa ei ole saatavilla, mikä osa liikevaihdon kasvusta on kuluvana vuonna kohdistunut kauppaan ja mikä osa majoitus- ja ravitsemisalalle. Luvut kuitenkin osoittavat, että kasvu-uralle ollaan palaamassa, ellei olla jo palattu.

Yrityspalvelujen liikevaihto selvisi koronasta kohtalaisen vähin vaurioiden, ja alan liikevaihdon muutos jäi tällöin lähelle nollaa. Alan liikevaihto palasi selvälle kasvu-uralle jo vuonna 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana yrityspalvelujen liikevaihto kohosi 7,2 % ja koko maassa 8,6 %.

Liikevaihdon vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2022

Liikevaihto toimialoittain	2021 M€	Keskim. %/v. v. 2010–2021	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	tammi- kesäkuu 2022
Pohjois-Savo															
Kaikki toimialat	14 397	3,0	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	4,8	2,9	-0,8	9,9	14,2
Teollisuus	4 651	3,5	7,2	8,5	4,1	-5,2	-1,9	1,4	2,7	8,5	4,3	5,0	0,0	16,6	25,4
Metalliteollisuus	1 609	3,9	7,0	20,7	6,9	-15,3	2,9	4,3	2,8	11,2	4,6	7,8	4,1	0,9	14,0
Mek.puu, paperiteoll., pain.	1 456	3,3	12,9	-2,4	-0,6	3,8	-2,9	-0,3	4,8	12,5	2,2	3,3	-6,9	30,3	31,3
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	4 246	1,6	6,3	4,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	2,0	1,6	2,5	2,7	-1,5	6,6	7,0
Yrityspalvelut	641	4,0	9,9	13,5	5,1	4,3	-0,1	6,2	-2,0	6,8	6,4	2,0	-0,1	6,3	7,2
Koko maa															
Kaikki toimialat	489 235	2,4	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,5	2,9	-4,2	10,6	17,2
Teollisuus	157 924	1,7	10,8	8,1	-0,4	-4,5	-2,3	-3,6	0,9	7,7	6,3	3,4	-5,7	12,8	25,2
Metalliteollisuus	80 892	2,1	7,4	6,1	-2,1	-7,6	-2,4	-0,7	0,0	8,8	5,7	7,3	1,2	10,3	19,8
Mek.puu, paperiteoll., pain.	32 238	0,8	16,8	1,9	-3,8	-3,2	-0,7	0,6	3,4	5,2	6,8	-2,8	-13,5	19,4	16,0
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	143 597	1,8	8,1	8,2	2,2	-3,0	-0,7	-2,4	1,6	4,7	3,9	1,4	-2,2	9,0	10,5
Yrityspalvelut	42 115	4,3	3,2	7,3	4,7	1,8	4,7	3,7	4,9	6,3	6,1	5,5	-0,4	7,8	8,6

1.2 Vienti

Alkuvuonna vienti kasvoi sekä Pohjois-Savossa että koko maassa yllättävän paljon ottaen huomioon oletukset siitä, miten Ukrainan sota vaikuttaa talouteen. Yritykset ovat onnistuneet löytämään korvaavia vientimarkkinoita. Pohjois-Savossa kaikkien toimialojen yhteenlaskettu vienti kasvoi 30,8 % ja koko maassa 29,0 %.

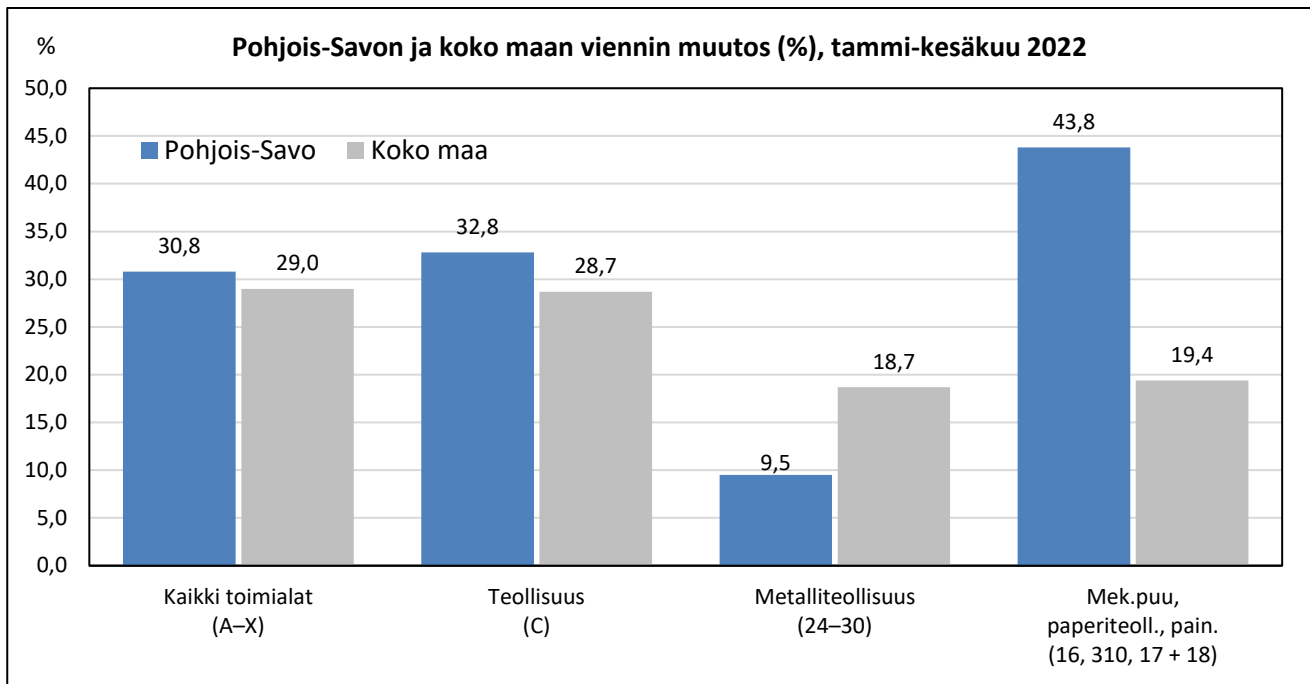
Viennin kehitys oli vahvaa jo vuonna 2021 pl. metalliteollisuus, jonka vienti laski. Vuoden 2022 alkupuoliskolla myös metalliteollisuus on palannut kasvu-uralle. Koko teollisuuden vienti kehittyi tammi-kesäkuussa vahvasti niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa. Pohjois-Savossa vienti kasvoi 32,8 % ja koko maassa 28,7 %.

Metalliteollisuuden vienti vahvistui Pohjois-Savossa 9,5 %, kun koko maassa alan vienti kasvoi 18,7 %.

Metsä- ja puutuoteteollisuuden vienti jatkoi voimakasta, jo vuonna 2021 alkanutta kasvua. Tammi-kesäkuussa Pohjois-Savossa alan vienti kasvoi 43,8 % ja koko maassa 19,4 %. Alan kasvulukujen taustalla on kuitenkin huomattava, että vuonna 2020 alan vienti laski merkittävästi.

Viennin kohdalla kannattaa lisäksi huomioida, että puoli vuosimuutokset voivat vaihdella voimakkaasti riippuen siitä, miten suurimpien yritysten isot tilaukset kirjautuvat.

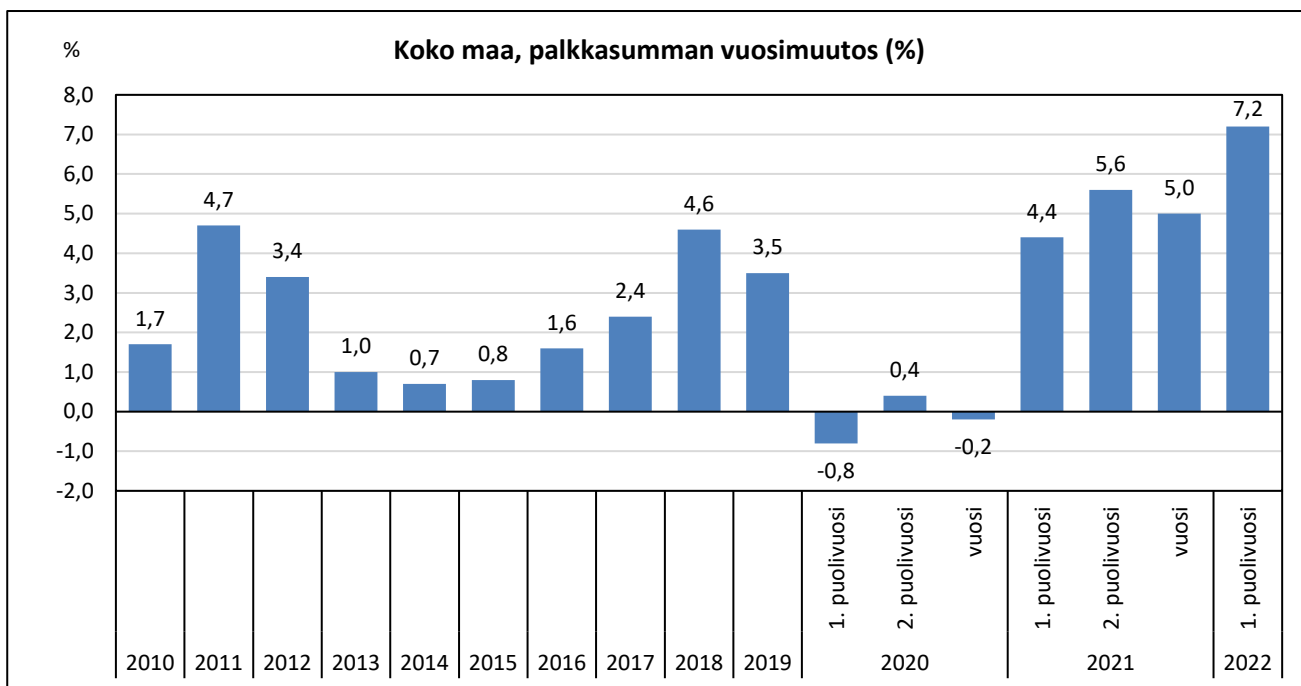
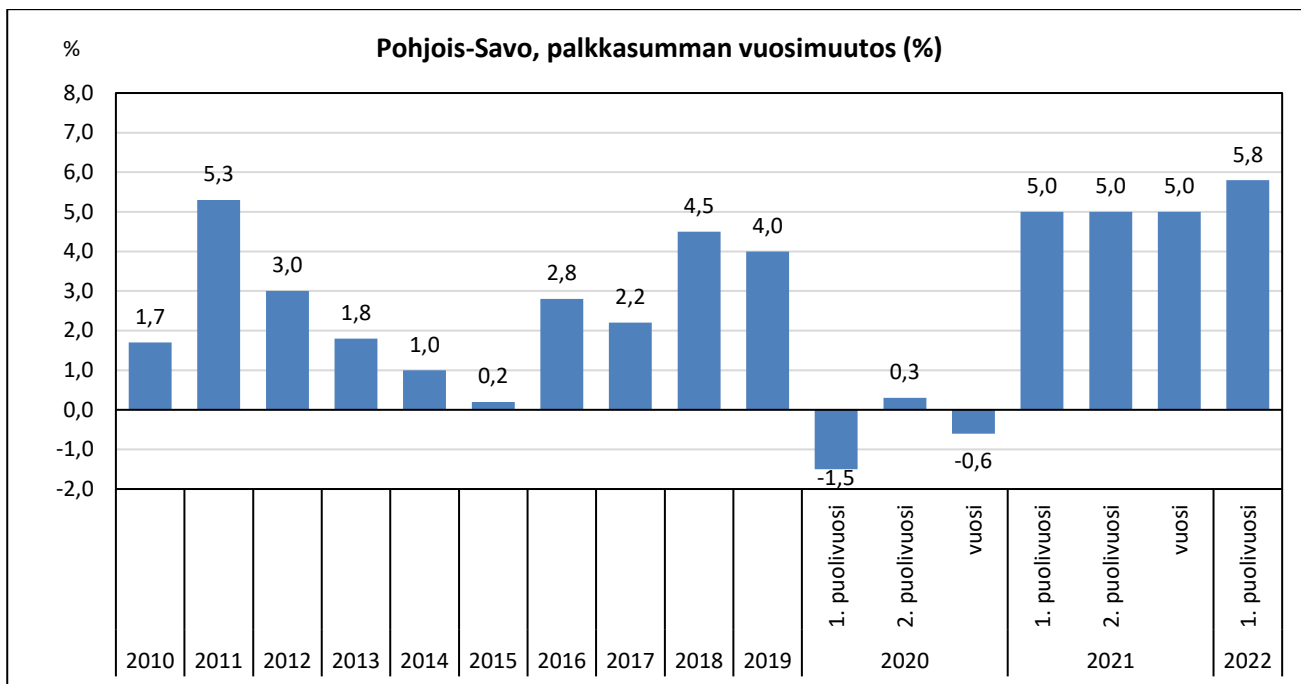

Viennin vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2022

Vientiliikevaihto toimialoittain	2021 M€	Keskim. %/v. v. 2010–2021	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	tammi-kesäkuu 2022
Pohjois-Savo															
Kaikki toimialat	2 576	4,6	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	3,4	8,2	-3,6	20,5	30,8
Teollisuus	2 053	4,3	9,5	12,5	9,1	-10,5	-3,2	-0,3	2,5	15,8	1,9	8,5	-1,4	20,4	32,8
Metalliteollisuus	848	4,0	-0,6	29,8	12,1	-21,1	1,7	-3,7	2,7	19,0	2,5	15,3	4,5	-5,6	9,5
Mek.puu, paperiteoll., pain.	808	3,8	16,1	-4,3	1,6	4,2	0,7	1,5	7,1	14,1	-1,7	1,0	-8,4	36,2	43,8
Koko maa															
Kaikki toimialat	137 335	2,6	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,6	5,1	-7,8	15,9	29,0
Teollisuus	93 162	2,3	12,3	7,1	0,1	-3,3	-1,6	-4,6	0,4	9,0	8,2	5,3	-5,6	14,1	28,7
Metalliteollisuus	48 863	2,1	8,4	4,0	-3,2	-6,6	-1,8	-2,8	-1,8	9,9	7,5	9,9	2,2	9,8	18,7
Mek.puu, paperiteoll., pain.	24 965	1,4	19,0	3,0	0,3	-1,1	-0,3	1,6	2,7	5,1	8,1	-3,7	-16,4	20,8	19,4

1.3 Palkkasumma

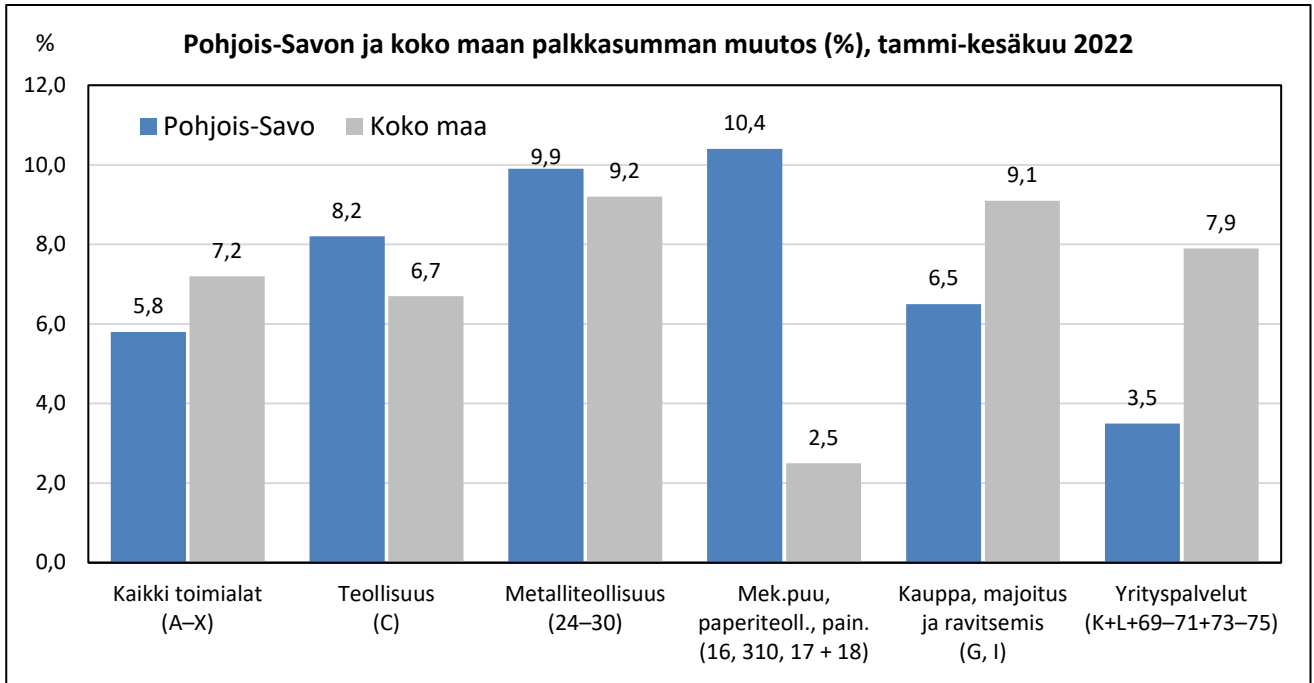
Alkuvuonna palkkasumma nousi Pohjois-Savossa 5,8 % ja koko maassa 7,2 %. Palkkasumma kasvoi kaikilla tarkastelussa mukana olevilla toimialoilla. Toimialoista ainoastaan yrityspalvelujen sekä kauppa-, majoitus- ja ravitsemistoiminnan palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa koko maata hitaammin. Kasvulukuja vertaillessa on huomattavaa, että usean toimialan palkkasumma laski Pohjois-Savossa koko maan keskiarvoa enemmän vuonna 2020.

Pohjois-Savossa kaikkien toimialojen palkkasumat ylittivät alkuvuonna koronaa edeltäneen tason. Koko maassa metsä- ja puutuoteteollisuudessa ollaan vielä

aavistuksen jäljessä koronaa edeltäneestä tasosta. Teollisuuden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 8,2 % ja koko maassa 6,7 %. Metalliteollisuuden palkkasumma kasvoi 9,9 %. Koko maassa kasvu oli samansuuruinen.

Metsäteollisuuden palkkasumma nousi Pohjois-Savossa 10,4 % ja koko maassa 2,4 %. Kaupan, majoitus- ja ravitsemisalnan palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 6,5 % ja koko maassa 9,1 %.

Yrityspalvelujen palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa jo seitsemättä vuotta. Alan palkkasumma kohosi alkuvuonna Pohjois-Savossa 3,5 % ja koko maassa 7,9 %.

Palkkasumman vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2022

Palkkasumma toimialoittain	2021 M€	Keskim. %v. v. 2010–2021	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	tammi- kesäkuu 2022
Pohjois-Savo															
Kaikki toimialat	3 602	2,4	1,7	5,3	3,0	1,8	1,0	0,2	2,8	2,2	4,5	4,0	-0,6	5,0	5,8
Teollisuus	551	1,8	-2,4	6,8	3,7	-3,1	-1,9	1,8	0,6	3,4	5,4	3,5	-2,0	3,8	8,2
Metalliteollisuus	279	3,3	-0,9	10,0	4,3	-2,7	2,7	4,6	-1,1	6,1	8,8	5,4	-1,6	4,5	9,9
Mek.puu, paperiteoll., pain.	100	-0,1	-7,4	5,0	3,9	-8,9	-6,4	-2,4	0,3	2,7	4,9	0,8	-4,0	3,9	10,4
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	373	1,7	1,8	5,2	4,6	3,0	0,5	0,2	0,9	0,5	3,4	2,3	-4,1	4,2	6,5
Yrityspalvelut	258	2,6	5,0	4,0	3,3	3,5	-1,4	-0,3	1,5	3,2	4,5	5,9	3,5	3,6	3,5
Koko maa															
Kaikki toimialat	94 722	2,3	1,7	4,7	3,4	1,0	0,7	0,8	1,6	2,4	4,6	3,5	-0,2	5,0	7,2
Teollisuus	14 976	1,0	-1,7	4,1	0,5	-2,0	-0,5	0,2	-1,2	1,6	3,9	2,3	-1,4	4,8	6,7
Metalliteollisuus	7 582	1,2	-3,1	5,0	1,0	-2,8	-0,2	1,1	-2,4	1,1	5,5	3,0	-2,0	5,5	9,2
Mek.puu, paperiteoll., pain.	2 349	-0,4	-1,7	1,7	-2,9	-2,3	-2,0	-1,1	-0,6	0,5	2,2	0,3	-3,8	3,0	2,5
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	11 201	1,9	1,0	5,3	3,9	1,2	0,7	0,1	1,9	1,9	3,8	2,6	-3,3	4,6	9,1
Yrityspalvelut	9 675	3,7	1,7	5,3	4,9	2,2	1,4	2,9	4,2	4,9	5,9	4,2	2,2	6,7	7,9

2 Aluetalous seuduittain

Liikevaihdon, palkkasumman ja viennin vuosimuutos (%) seuduittain, Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2022

Kaikki toimialat (A–X)	2021 M€	Keskim. %/v. v. 2010–2021	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	tammiki-kesäkuu 2022
Liikevaihto															
Kuopion seutu	7 973	3,4	5,1	5,9	4,6	2,1	-0,7	1,9	3,9	3,7	6,1	2,8	-1,3	12,2	14,0
Ylä-Savon seutu	2 844	3,2	10,5	11,1	1,7	-1,5	2,3	1,1	3,6	8,0	4,6	4,2	-4,0	8,8	12,1
Varkauden seutu	2 175	0,8	0,3	1,2	3,1	-9,7	-0,1	1,3	1,5	4,6	3,6	2,4	2,6	0,2	10,4
Sisä-Savon seutu	1 246	5,3	11,1	3,1	2,6	11,4	3,5	-0,1	4,8	10,0	0,4	3,9	1,6	24,6	27,9
Koillis-Savon seutu	152	-0,9	6,2	9,4	15,9	-5,6	0,6	1,1	-6,4	10,9	-2,4	-7,6	7,2	-26,5	10,7
Pohjois-Savo	14 397	3,0	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	4,8	2,9	-0,8	9,9	14,2
Koko maa	489 235	2,4	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,5	2,9	-4,2	10,6	17,2
Vienti															
Kuopion seutu	960	5,9	13,6	18,3	5,8	0,3	-8,4	10,1	-3,5	9,9	4,5	4,3	-12,0	53,9	42,1
Ylä-Savon seutu	627	7,4	18,2	19,7	3,4	-5,6	3,9	21,0	4,9	22,2	5,5	10,0	-10,7	21,1	18,4
Varkauden seutu	590	-0,2	-1,1	7,0	11,7	-21,7	-0,4	-13,4	4,1	13,3	3,1	11,5	8,3	-17,4	13,0
Sisä-Savon seutu	364	9,2	36,8	7,7	-1,1	23,5	-2,1	-2,5	16,7	23,6	-9,9	6,8	1,1	63,0	64,0
Koillis-Savon seutu	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pohjois-Savo	2 576	4,6	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	3,4	8,2	-3,6	20,5	30,8
Koko maa	137 335	2,6	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,6	5,1	-7,8	15,9	29,0
Palkkasumma															
Kuopion seutu	2 299	3,0	2,6	6,0	2,8	3,4	1,3	-0,1	4,3	2,3	5,1	5,3	-0,2	5,5	6,5
Ylä-Savon seutu	576	2,0	4,4	6,4	3,7	-0,5	1,9	-0,8	1,1	3,5	4,2	1,5	-1,0	4,5	5,8
Varkauden seutu	431	1,5	-4,9	4,0	3,8	0,2	-0,5	2,5	0,2	1,2	3,2	2,3	-2,0	3,6	3,5
Sisä-Savon seutu	201	1,4	4,1	1,8	-0,5	1,7	1,7	-0,3	2,4	1,5	2,1	2,2	0,3	4,4	3,4
Koillis-Savon seutu	89	-0,6	3,8	3,6	7,4	-7,0	-5,2	0,4	-7,0	-1,8	1,5	2,0	-2,6	2,1	2,7
Pohjois-Savo	3 602	2,4	1,7	5,3	3,0	1,8	1,0	0,2	2,8	2,2	4,5	4,0	-0,6	5,0	5,8
Koko maa	94 722	2,3	1,7	4,7	3,4	1,0	0,7	0,8	1,6	2,4	4,6	3,5	-0,2	5,0	7,2

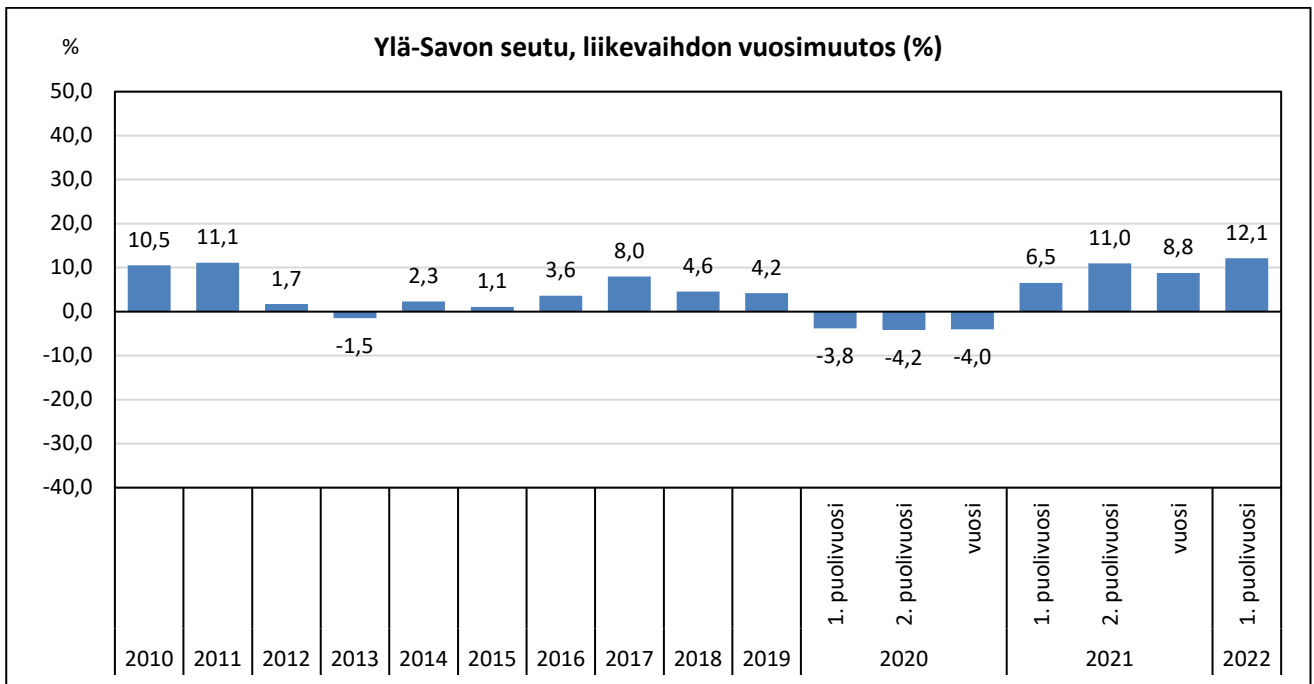
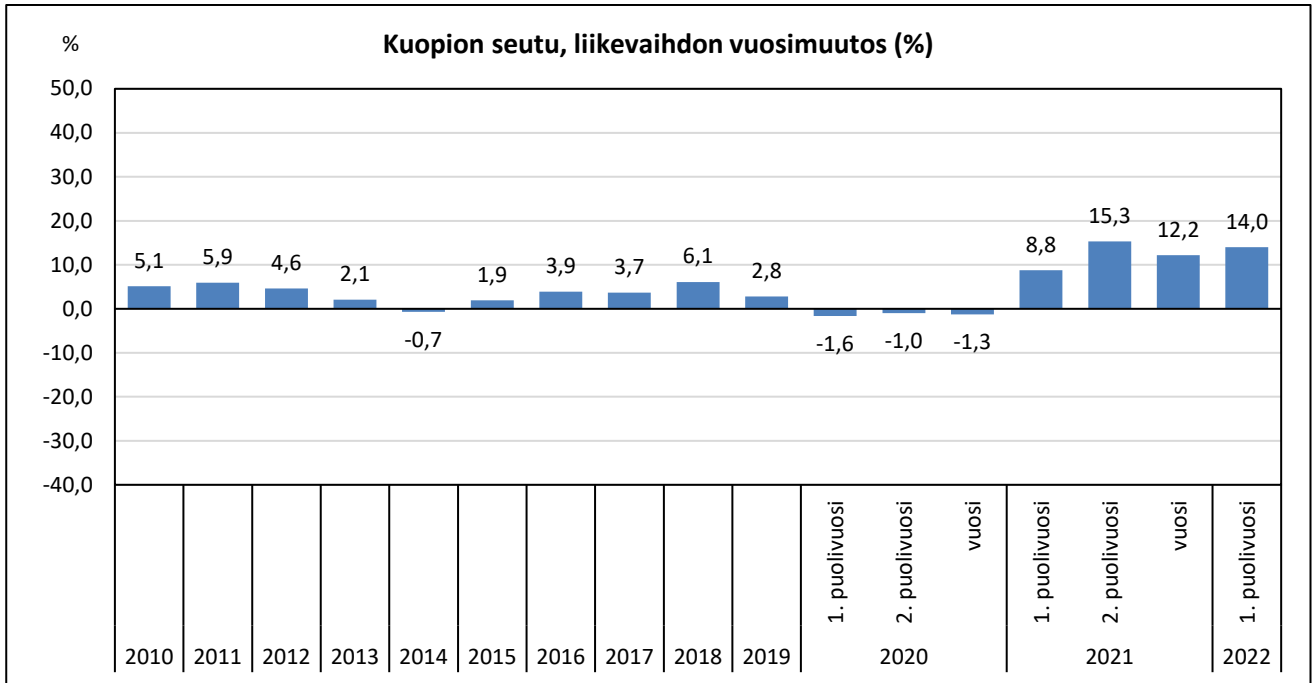
2.1 Liikevaihto

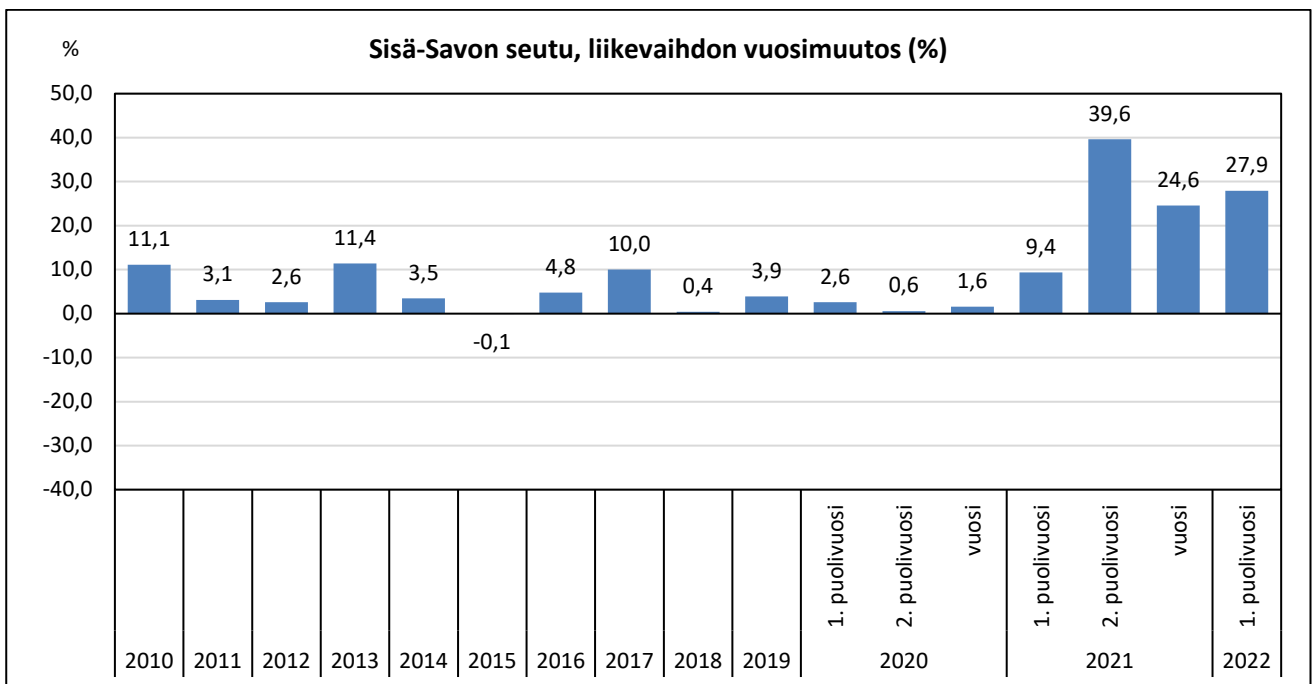
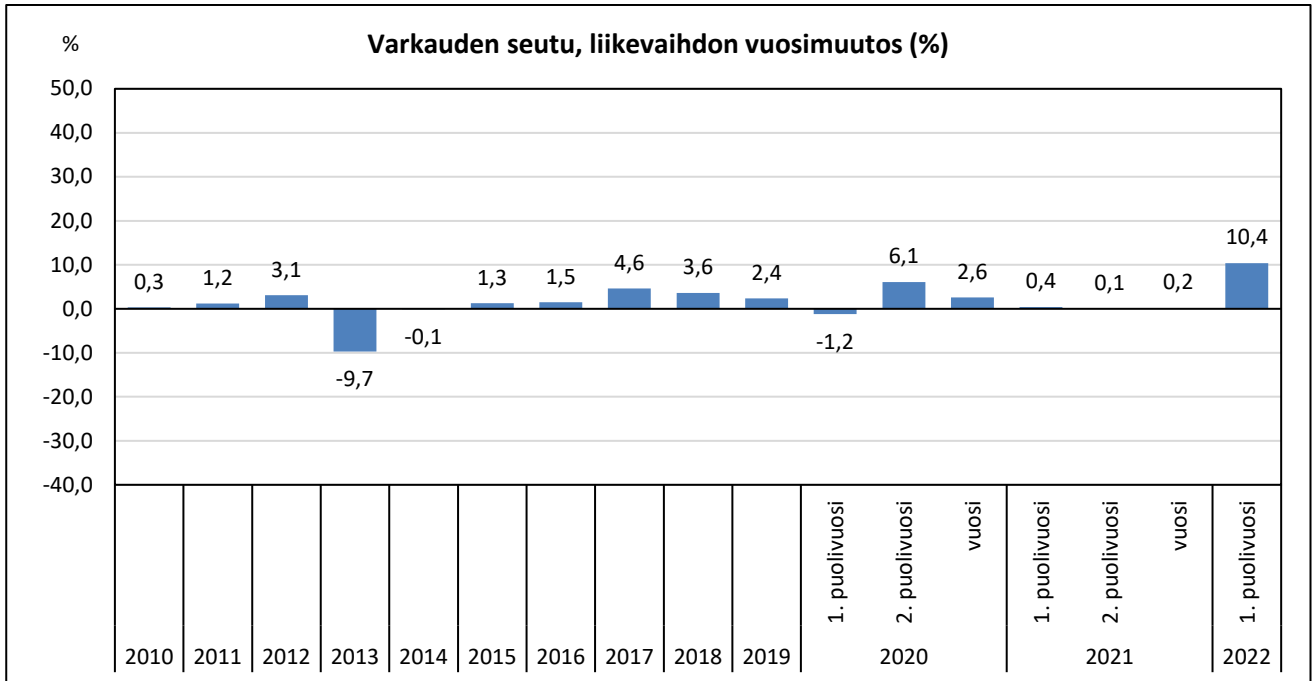
Pohjois-Savossa yritysten liikevaihdon kasvu oli tammikesäkuussa 14,2 % ja koko maassa 17,2 %. Liikevaihto kasvoi kaikilla maakunnan seuduilla.

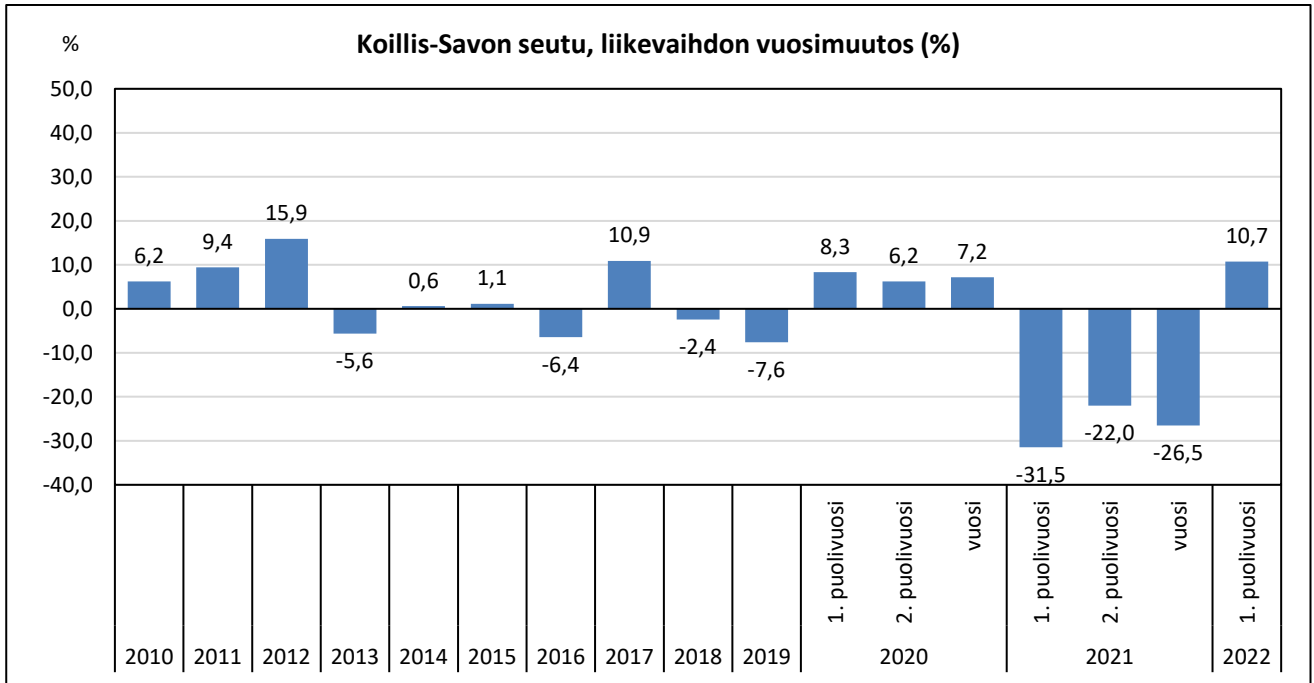
Liikevaihdon kehitys oli alkuvuonna vahvaa etenkin Sisä-Savossa (27,9 %) ja kasvu oli vahvaa jo vuonna 2021. Kasvun veturina toimii puuteollisuus. Kuopion ja Ylä-Savon seutu palasivat kasvu-uralle vuonna 2021 ja sama kehitys näyttää jatkuvan alkuvuonna 2022. Varkaudessa liikevaihdon kasvu pysähtyi vasta vuonna 2021 mutta alkuvuonna 2022 kasvua oli jo 10,4 %. Koillis-Savo on pieni tilastoalue, jossa muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Vuosi 2021 oli heikko vuosi mutta alkuvuonna 2022 liikevaihdon kasvu 10,7 %.

Pitkällä aikavälillä liikevaihto on kasvanut Pohjois-Savossa keskimäärin 3,0 % ja koko maassa 2,4 % vuodessa. Parhaiten liikevaihto on pitkällä aikavälillä kehittynyt Pohjois-Savon seuduista Sisä-Savossa, jossa keskimääräinen kasvuvauhti on ollut 5,3 % vuodessa.

Myös Kuopion seudulla (3,4 %) ja Ylä-Savossa (3,2 %) liikevaihdon kasvu ylittää koko maan keskiarvon. Varkauden seudulla (0,8 %) ja Koillis-Savossa (-0,9 %) liikevaihdon kasvu on pitkällä aikavälillä jäänyt matalaksi.

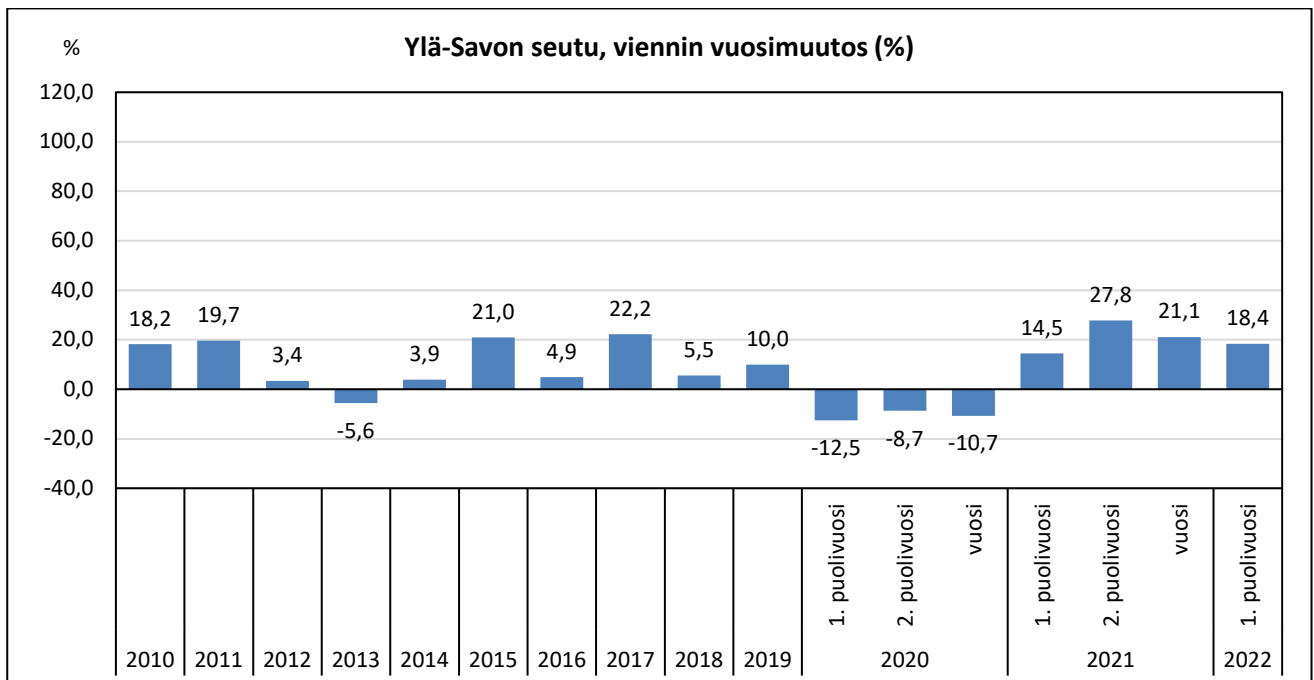
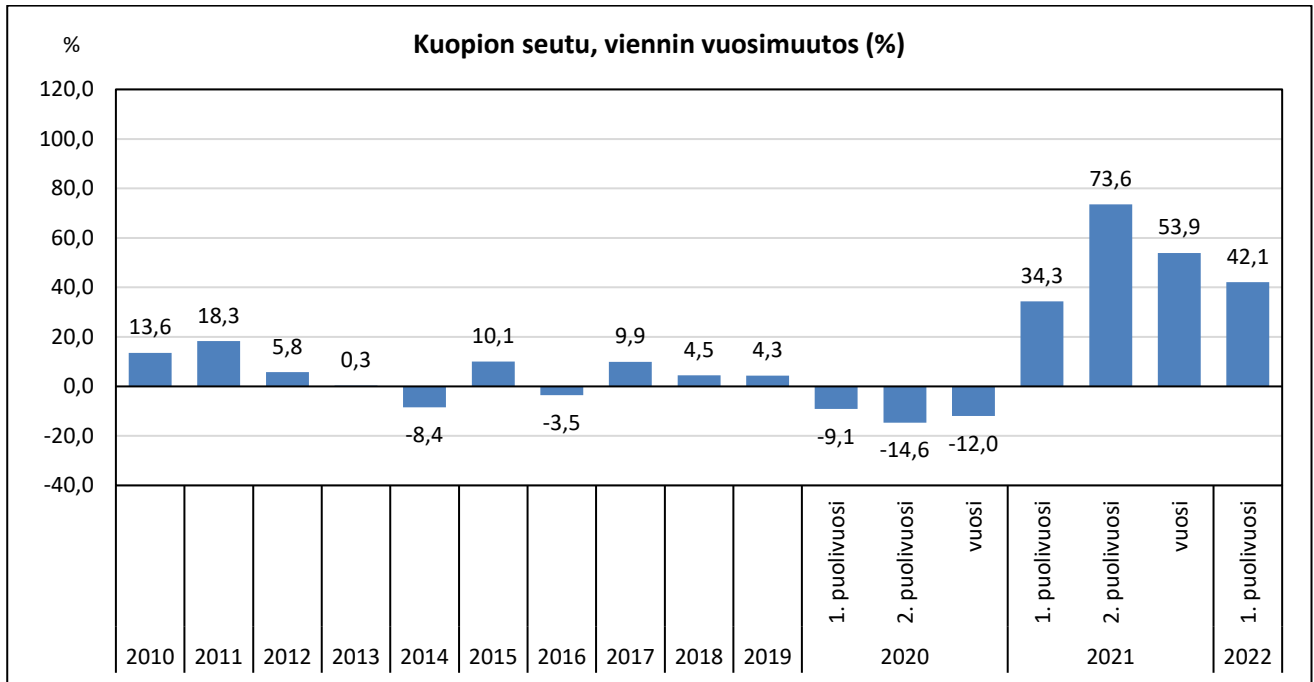

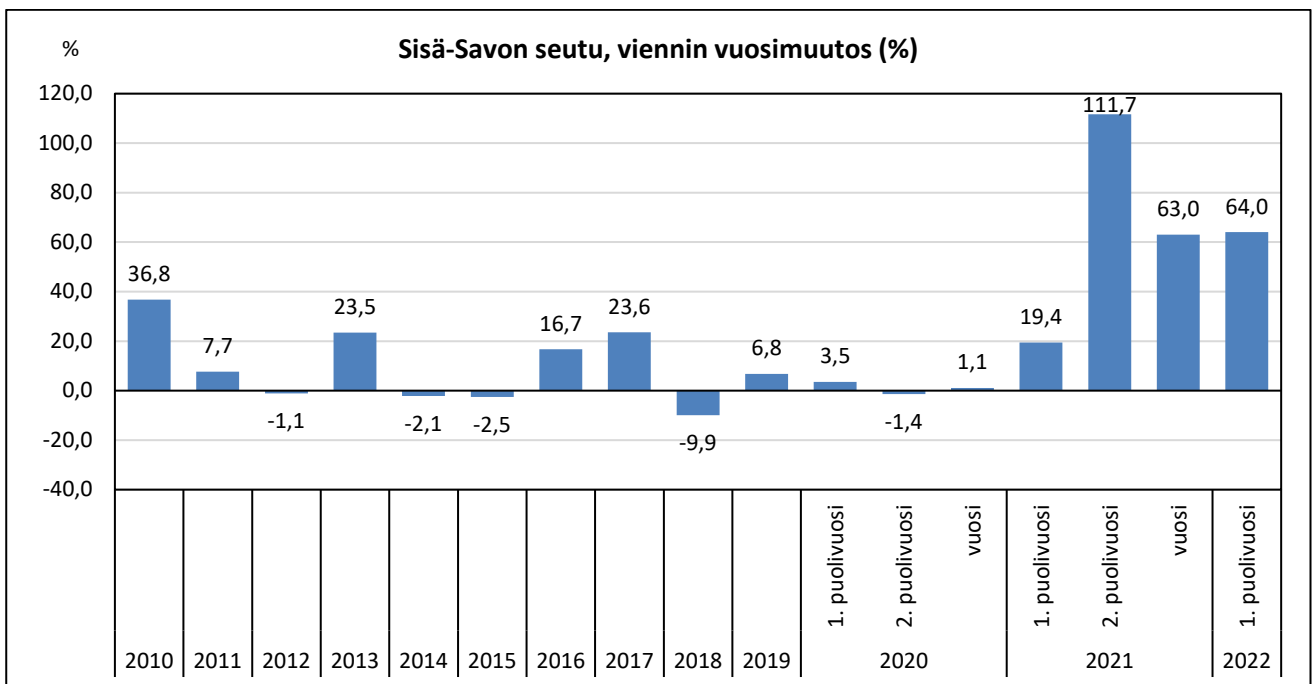
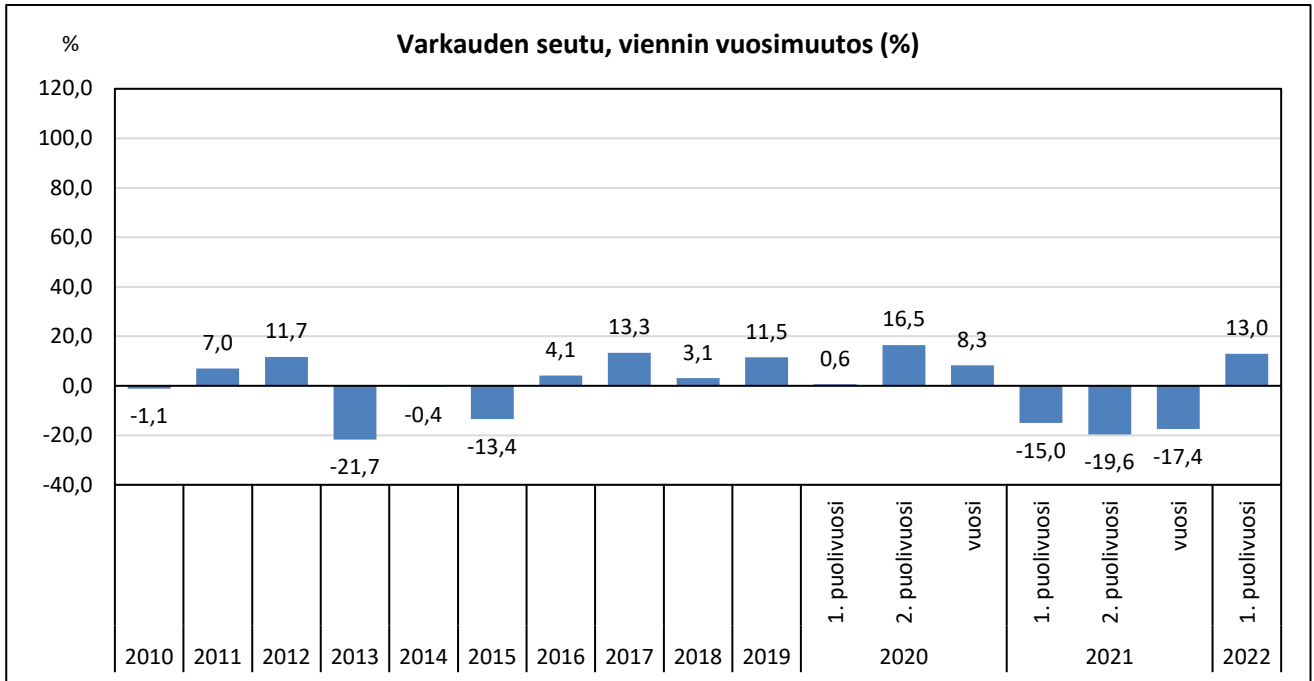
2.2 Vienti

Pohjois-Savossa yritysten vienti kasvoi tammi-kesäkuussa 30,8 % ja koko maassa 29,0 %. Vienti kasvoi tammi-kesäkuussa voimakkaasti Sisä-Savon ja Kuopion, seuduilla. Sisä-Savon seutu ylsi 64,0 %:n ja Kuopion seutu 42,1 %:n kasvuun. Ylä-Savossakin viennin kehitys oli hyvällä tasolla (18,4 %) ja on palattu kasvu-uralle heikon 2020 vuoden jälkeen. Varkauden seudullakin vienti kasvoi alkuvuonna 13,0 %, kun vuonna 2021 vienti laski 17,4 %.

Varkauden seutua lukuun ottamatta alkuvuoden vahva kehitys nosti viennin arvon jo korona-aikaa edeltäneen tason yli. Varkauden seudulla alkuvuoden vienti ylitti vuoden 2018 tason, mutta jäi vuoden 2019 tason alle.

Pohjois-Savossa viennin vuosikasvu on pitkällä aikavälillä ollut 4,6 % vuodessa, kun koko maassa se on ollut 2,6 %. Varkauden seutua lukuun ottamatta Pohjois-Savossa eri seutujen viennin pitkän ajan keskiarvo on hyvällä tasolla.

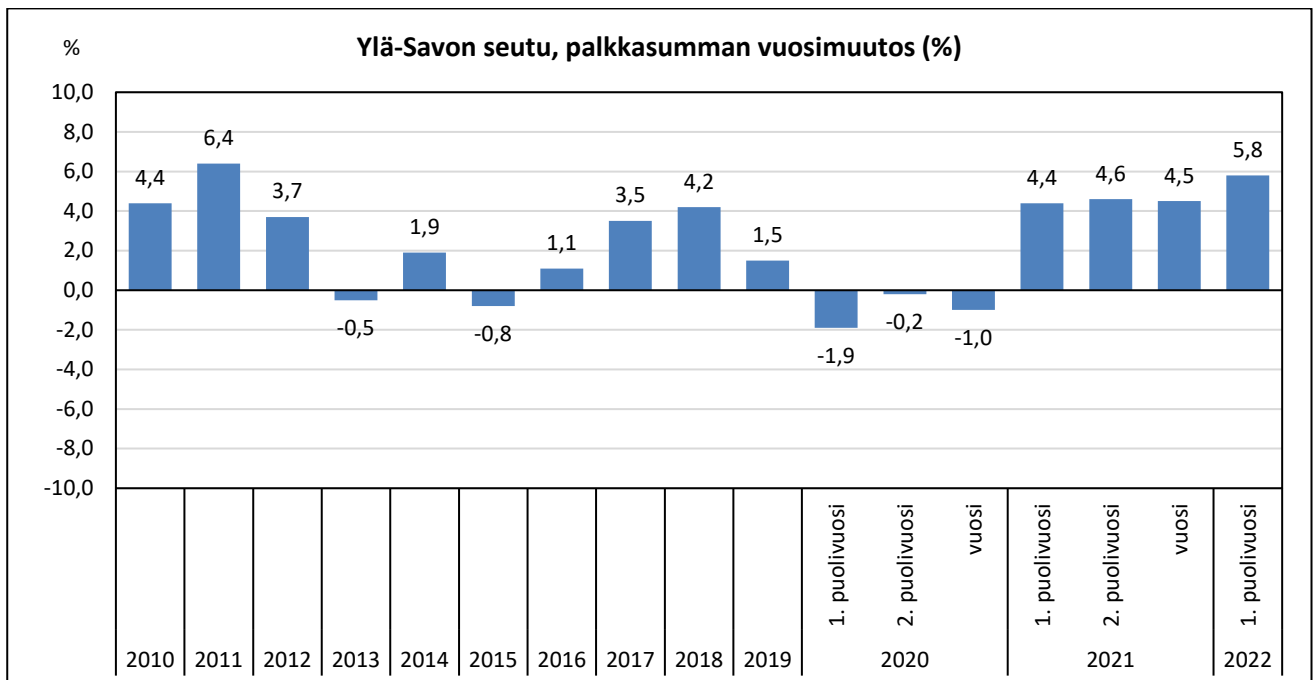
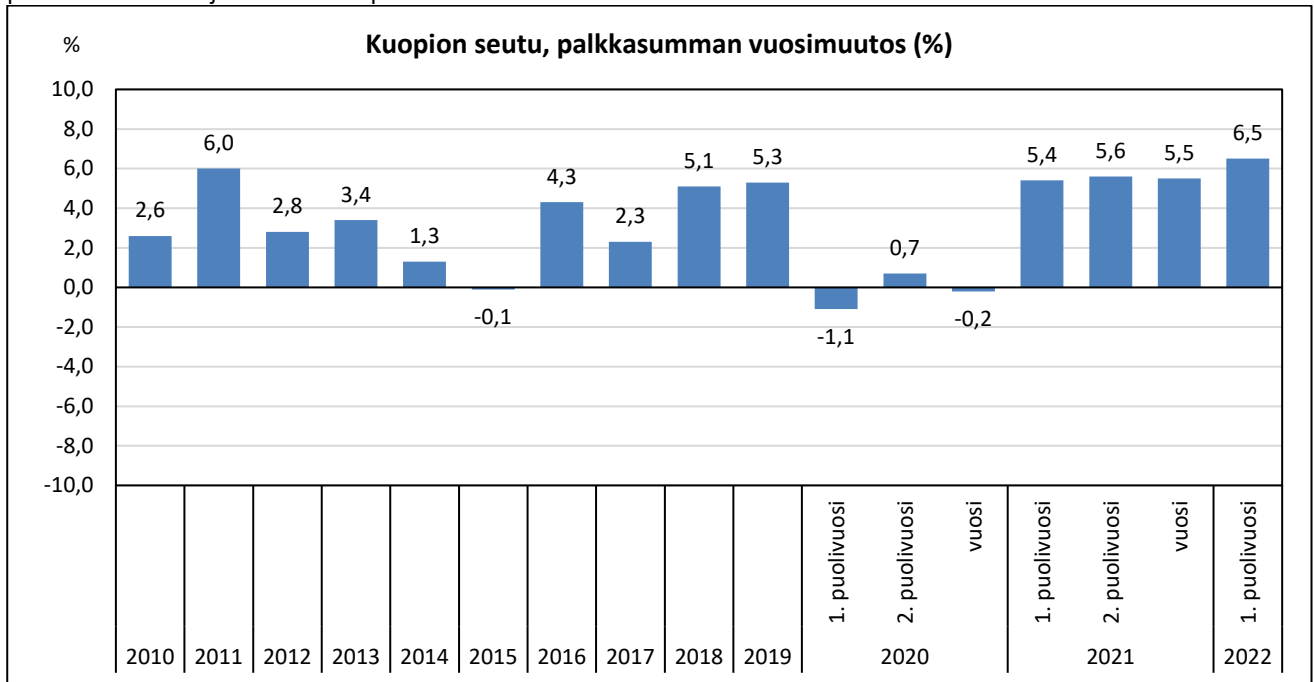

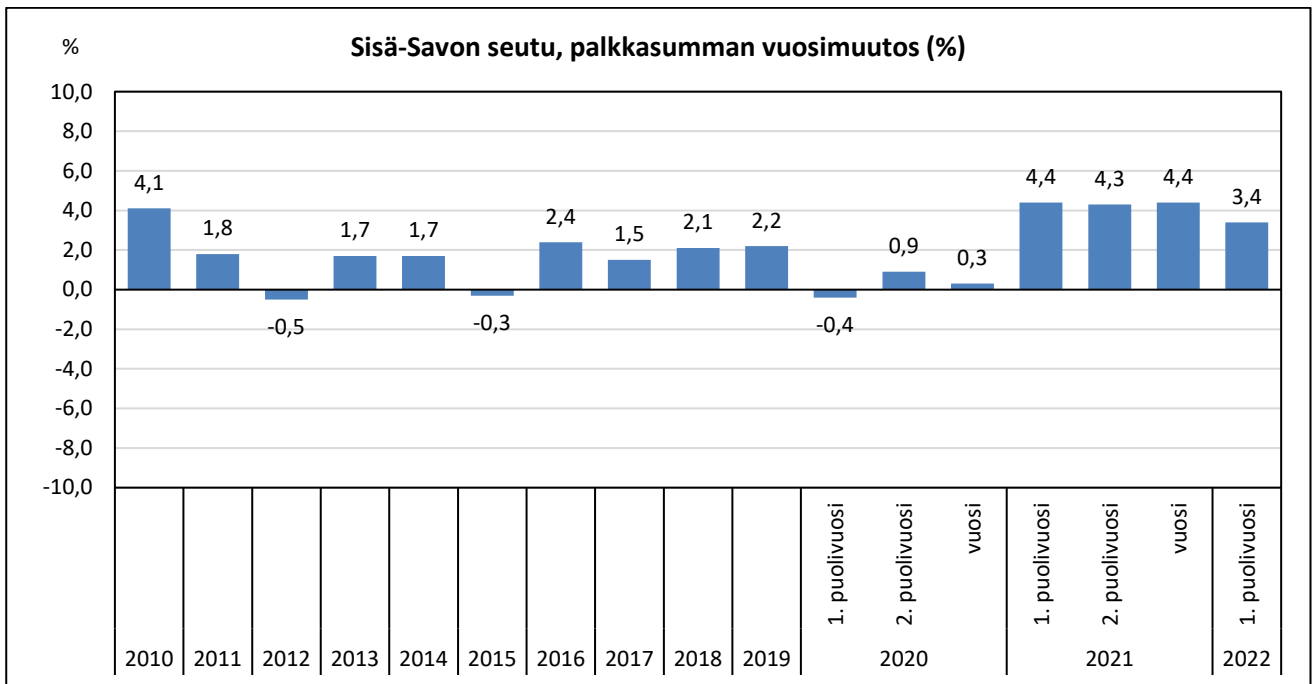
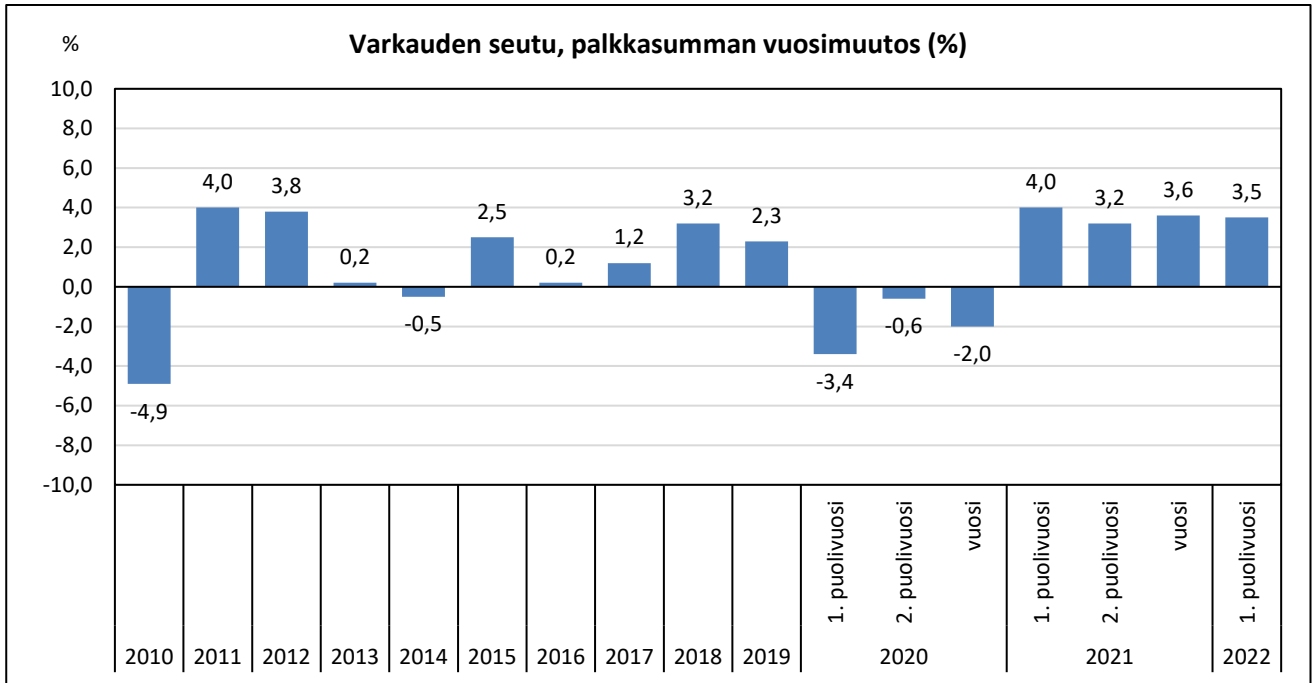
2.3 Palkkasumma

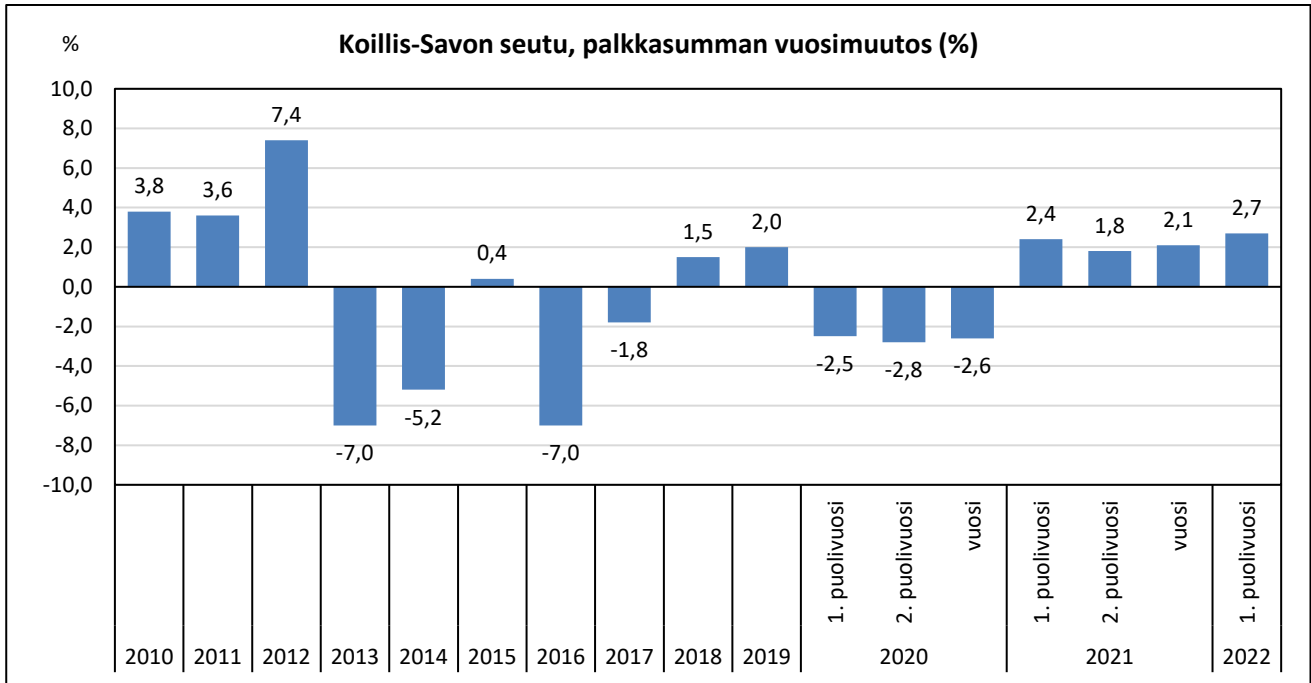
Tammi-kesäkuussa palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 5,8 % ja koko maassa 7,2 %. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla palkkasumma kasvoi kaikilla Pohjois-Savon seuduilla. Kuopion seudun palkkasumman kasvu, 6,5 %, oli maakunnan suurin. Varkaudessa ja Sisä-Savossa palkkasumma kasvoi noin 3,5 %, Ylä-Savon seudulla 5,8 % ja Koillis-Savossa 2,7 %.

Kasvuprosentteja tarkastellessa on syytä huomioida, että palkkasumma laski vuonna 2020 kaikilla seuduilla paitsi Sisä-Savossa ja kasvu-uralle palattiin vuonna 2021.

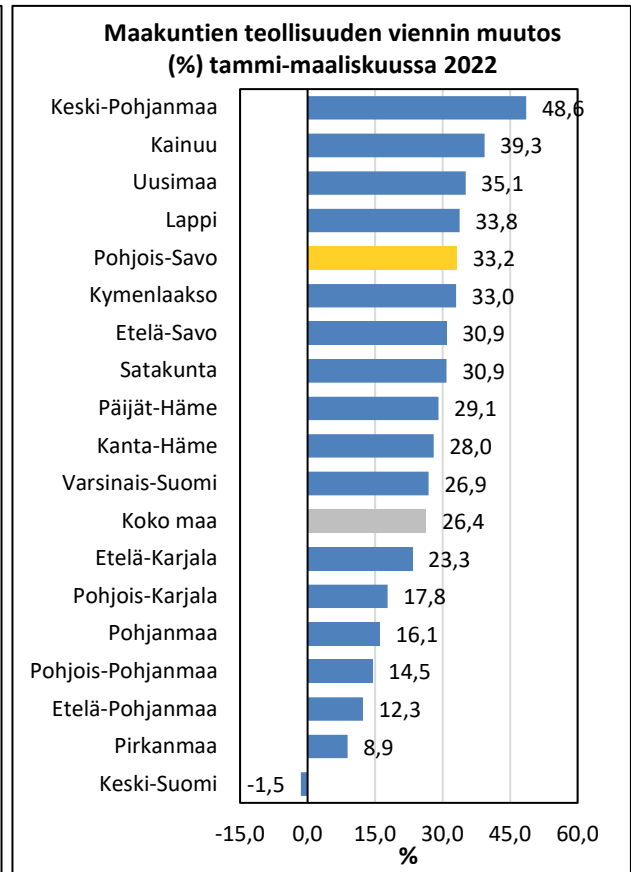
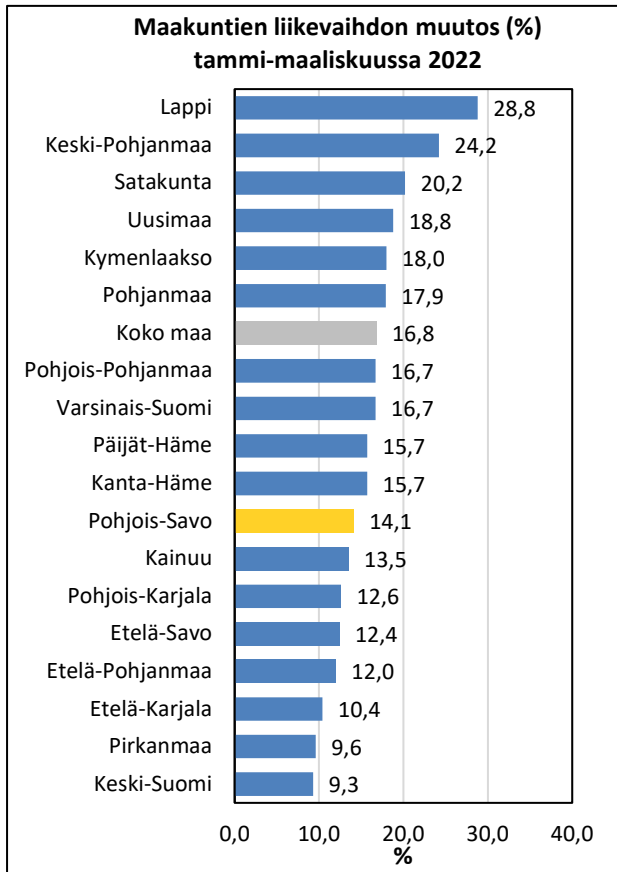
Pitkällä aikavälillä palkkasumma on kasvanut Pohjois-Savossa ja koko maassa samaa noin 2,5 %:n keskimääräistä vuosivauhtia. Kuopion seudun palkkasumman kasvu on ollut Pohjois-Savossa vuosien ajan parasta, ja pitkällä aikavälillä Kuopion seudun palkkasumman kasvu on ollut myös koko maata parempaa. Ylä-Savossa pitkän aikavälin kasvu on ollut 2,0 %, Sisä-Savossa ja Varkauden seudulla noin 1,5 %. Koillis-Savossa kasvu on negatiivinen (-0,6 %).

3 Maakuntien kehityksen vertailu

Maakunnittaiset suhdannetiedot ovat saatavilla vain vuoden 2022 ensimmäiseltä neljännekseltä. Liikevaihto kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kaikissa maakunnissa.

Tammi-maaliskuussa Pohjois-Savon liikevaihdon kehitys (14,1 %) jäi maakunnittaisessa vertailussa hieman koko maan keskiarvon alapuolelle. Alkuvuonna liikevaihto kasvoi maakunnista parhaiten Lapissa, Keski-Pohjanmaalla ja Satakunnassa. Heikointa liikevaihdon kehitys oli Etelä-Karjalassa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa.

Teollisuuden vienti kasvoi tammi-maaliskuussa Keski-Suomea lukuun ottamatta kaikissa maakunnissa. Voimakkainta teollisuuden viennin kasvu oli alkuvuonna Keski-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Uudellamaalla. Heikoin teollisuuden vienti kehittyi Keski-Suomessa ja Pirkanmaalla.

Pohjois-Savossa teollisuuden vienti oli viidenneksi parasta (33,2 %) ja samalla koko maan keskiarvoa selvästi parempaa.

4 Työvoimavarat ja työllisyys

Pohjois-Savon työllisyysaste on tasaisesti vuosittain noussut vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin työllisyysaste pysyi edellisen vuoden tasolla. Työllisyysaste vuonna 2021 oli 70,9 % koko maan keskiarvon ollessa 72,3 % (vuosikeskiarvo). Kuluvan vuoden ensimmäisen (71,2 %) ja toisen (73,7 %) vuosineljänneksen osalta työllisyysaste oli edellisen vuoden vastaavan ajanjakson yläpuolella.

Pohjois-Savossa oli syyskuun lopussa työttömänä 9 760 henkilöä, mistä lomautettujen osuus oli 370. Työttömien osuus työvoimasta on 8,7 %, mikä on alin luku sitten vuoden 2008 ja 0,8 prosenttiyksikköä viime vuotta alhaisempi. Työttömien määrä maakunnassa on laskenut koko kuluvan vuoden ajan ja pysytellyt koronaa edeltävän vuoden 2019 alapuolella. Seuduittain tarkasteltuna matalin työttömien osuus työvoimasta on Sisä-Savon seudulla (7,2 %) ja korkein Koillis-Savossa (9,9 %). Kuopion seudun työttömien osuus työvoimasta on 8,6 %, Iisalmen seudun 9,1 % ja Varkauden seudulla 8,9 %. Kunnittain tarkasteltuna matalimmat työttömien osuudet työvoimasta on jo pitkään ollut Siilinjärvellä ja Joroisissa (5,9 %, 9/2022) ja vastaavasti korkeimmat Varkaudessa (10,5 %), Iisalmissa (10,3 %) ja Tuusniemellä (10,1 %).

Lomautettujen määrä on pysynyt ennätyskellisen matalalla. Lomautusten uskotaan kuitenkin hiukan lisääntyvän vuoden vaihteen molemmin puolin, sillä lomautusuhka yrityksissä on lisääntymässä. Lomautukset kohdistuvat pitkälti miesvaltaisille aloille. Syyskyyntä lopun lomautetuista 83 % oli miehiä.

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna miesten lomautukset ovat kuluvan vuoden aikana kohdistuneet enimmäkseen rakennus-, korjaus- ja valmistusaloille sekä prosessi- ja kuljetusaloille ja naisten lomautukset puolestaan palvelu- ja myyntitehtäviin. Edelleen vilkas työvoiman kysyntä ja pula osaavasta työvoimasta pitäneet

lomautettujen määrät kohtuullisina. Irtisanomisia Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten vuoksi on ollut vain muutamia. Suurempia irtisanomisia ei ole lähitulevaisuudessa näkyvissä.

Uusia avoimia työpaikkoja maakunnassa on ollut alkuvuoden aikana aiempia vuosia huomattavasti enemmän. Loppukesän ja syksyn aikana avoimien työpaikkojen määrä näyttäisi kuitenkin taasoittuvan viime vuoden tasolle. Tammi – syyskuun aikana uusia avoimia työpaikkoja Pohjois-Savossa oli 42 400, mikä on viidennes enemmän kuin edellisen vuoden vastaavalla ajanjaksolla.

Työ- ja elinkeinoministeriön laatiman tilaston mukaan rekrytointiongelmia kokeneita yrityksiä Pohjois-Savossa viimeisen vuoden aikana oli 52 %.

Pitkäaikaistyöttömiä Pohjois-Savossa on 3 900. Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi loivaan laskuun jo noin vuosi sitten. Nyt pitkäaikaistyöttömiä on 12 % vähemmän kuin vuosi sitten. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleista miehiä on 68 % ja naisia 32 %.

Kuitenkin nuorten pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Alle 25 -vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä oli syyskuun lopussa 261, mikä on 66 % enemmän kuin vuonna 2019. Työttömien nuorten määrät sitä vastoin ovat laskeneet jopa muuta työttömyyttä nopeammin. Nuoria alle 25-vuotiaita oli syyskuun lopussa työttömänä 1 200, mikä on 12 % vähemmän kuin vuosi sitten.

Vieraskielisten työttömien työnhakijoiden määrä on lisääntynyt viimeisen vuoden aikana 22 %. Kuluvan vuoden lisääntyminen selittyy pelkästään ukrainalaisten työttömien työnhakijoiden määrällä. Ukrainalaisten työnhakijoiden määrä on lähes seitsemänkertainen vuoden takaiseen tilanteeseen nähden.

Liite: Tietosisällön kuvaus

Aluetaloustarkastuksen liikevaihtoa, vientiä ja palkkasummaa koskevat tiedot on toimittanut Tilastokeskus asiakaskohtaisena tietopalveluna. Joitakin tietoja ja kuviota on tarkasteltu ja muokattu edelleen Pohjois-Savon liitossa. Työvoimaa ja työllisyyttä kuvaavat tiedot on saatu Pohjois-Savon ELY-keskukselta, johon voi olla yhteydessä työllisyyttä koskevien yhteydenottojen osalta.

Ajankohtaisten suhdanteiden kuvauksessa pääpaino on vuoden 2022 ensimmäisen puolivuotisjakson tiedoissa em. liikevaihdon, viennin ja palkkasumman osalta. Seurantakauden vuosimuutosten keskiarvot on laskettu erillisen laskukaavan mukaan, jossa tarkastellaan mm. ajanjakson alun ja lopun keskimääräistä vuosimuutosta.

Puolivuositteiset muutostiedot (%) pohjaavat neljännesvuositteisiin muutosprosentteihin, jotka on laskettu vertaamalla neljännesvuosisummaa edellisen vuoden vastaaviin neljänneksiin. Alkuvuoden 2021 tiedot ovat suuntaa antavia ja voivat tarkentua myöhemmin.

Yritysten liikevaihdon, viennin ja palkkasumman tilaa voidaan arvioida toimialoittain ja seuduittain perusteellisemmin koko vuoden 2022 osalta ensi keväällä. Työllisyydestä saadaan tietoja kuukausittain, ja ELY-keskus julkaisee tiedot säännöllisesti omalla Internet-sivustollaan.

Tuoteseloste

Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun tuottamat kuukausitason indeksit mittaavat tarkasteltavan muuttujan muutosta suhteutettuna perusvuoden tasoon. Indeksisarjoissa käytetään perusvuotta 2015 (2015=100). Tilaston lähdeaineistona on verohallinnon kausiveroaineisto (kokonaisaineisto), jonka lisäksi hyödynnetään Tilastokeskuksen omaa kuukausittaista suoraa tiedonkeruuta sekä vuositilastoja.

Indeksien laskenta perustuu muutosestimointiin ja laskennassa käytetään ns. paneelimenetelmää. Menetelmässä vertailaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Aineisto kattaa myös aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Euroestimaattitietojen tuotantomenetelmää uudistettiin maaliskuussa 2014. Lisätietoa kohdassa Käsitteet.

Käsitteet

Kausitasoitettu sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin eitaloudellinen ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat.

Muutosprosentit on laskettu alkuperäisestä indeksisarjasta ja ne vertaavat tarkasteltavan ajanjakson kehitystä aina edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esimerkiksi tammikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2010. Neljännes-, puolivuosi- ja vuosimuutosprosentit lasketaan vertaamalla alkuperäisen indeksisarjan halutun ajanjakson indeksipistelukujen summaa edellisen vuoden vastaavaan summaan.

Yritysten ja toimipaikkojen kuukausittaisissa kertymässä on mukana ne aineiston yritykset tai toimipaikat, jotka ovat tarkasteltavasta muuttujasta riippuen tuottaneet liikevaihtoa, maksaneet palkkoja tai joilla on ollut kokopäivätyöllisiä. Aineiston uusimpien kuukausien lukumäärätiedolla voi arvioida aineiston kertymistä. Viralliset yritysten ja toimipaikkojen vuositasoiset lukumäärät tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri. Yritysrekisterin vuositasoiset lukumäärätiedot sisältyvät myös rakennetietoihin.

Kuukausitasoiset euroestimaatit tuotetaan joihinkin tietopalveluihin erillisinä lisätilauksina. Asiakaskohtainen suhdannepalvelu on uudistanut euroestimaattien tuotantotapaa keväällä 2014. Uudessa menetelmässä eurojen tasotietona käytetään yhtenäisesti indeksien perusvuotta (vuosi 2015=100), ei siis yritysrekisterin uusinta vuositilastoa kuten aiemmin. Uuden menetelmän myötä toimialojen euroestimaattisarjat eivät enää jatkossa muutu koko aikasarjan osalta, vaan tiedot päivittyvät ainoastaan samalta ajalta kuin indeksisarjatkin.

Muuttujat

Liikevaihto lasketaan ilman arvonlisäveroa. Kuvattava liikevaihto voi sisältää joitakin tuloslaskelman liikevaihtoon kuulumattomia eriä, kuten käyttömaisyserien myyntejä, muita tuottoja, satunnaisia eriä, käänteisesti verovelvollisia ostoja, tuotteiden omaa käyttöä ja agentuurien myyntiä. Poikkeukselliset erät poistetaan laskennasta.

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut tai työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonlisäveroa.

Tietojen revisoituminen

Revisio tarkoittaa tietojen tarkentumista. Tietojen tarkentuminen johtuu esimerkiksi laskentaan käytettävissä olevan aineiston muutoksista tai saaduista uusista tiedoista. Uusimman kuukauden osalta verohallinnon kausiveroaineiston kattavuus on liikevaihdolla mitattuna noin 95–98 prosenttia. Kausiveroaineisto kertyy 12 kuukauden ajan, jolloin yritykset voivat myös ilmoittaa muutoksia aikaisemmin ilmoittamiinsa tietoihin. Myös Yritys- ja toimipaikkarekisterin vuositiedot päivittyvät 2–12 kuukauden viiveellä tarkasteltavan ajankohdan päättymisestä. Yritysjärjestelyt, yritysten toimipaikkarakenteen muutokset, toimialojen muutokset ja yritysten aloittamiset sekä lopettamiset aiheuttavat myös tarkentumista tietoihin.

Tietojen tarkentumisen takia tietoja julkaistaessa on hyvä mainita minkä ajankohdan tiedot tarkentuvat ja mihin ajankohtaan asti.